

Kan friluftsliv i tidig ålder leda till ett bibehållet intresse som vuxen?

- en studie av tidigare elever vid en *I Ur och Skur* förskola på Lidingö

Heidi Eklund   Johanna Wikström

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN

Examensarbete 37:2006

Hälsopedagogutbildningen: 2003-2006

Handledare: Rolf Carlson

**Can outdoor life at an early age
contribute to a maintained interest as a
grown-up?**

- a study of former students from an *I Ur och Skur*
preschool at Lidingö

Heidi Eklund   Johanna Wikström

THE SWEDISH SCHOOL OF SPORT AND HEALTH SCIENCES

Graduate essay 37:2006

Healthpromoter program: 2003-2006

Supervisor: Rolf Carlson

EXAMENSARBETE
VID HÄLSOPEDAGOGUTBILDNINGEN 2003-2006
PÅ GYMNASTIK OCH IDROTTSHÖGSKOLAN

Kan friluftsliv i tidig ålder leda till ett bibehållet intresse som vuxen?
- en studie av tidigare elever vid en *I Ur och Skur* förskola på Lidingö

Heidi Eklund

Johanna Wikström

Handledare: Rolf Carlson

Abstract

Aim

The aim with the work is to investigate if outdoor life at an early age will contribute to a maintained interest as a grown-up, and what other reasons play a part in maintained/lost interest. Questions:

- Are the people active within outdoor life/physical activity today?
- How much time do the people devote to outdoor life/physical activity?
- What factors during the growth, from preschool to grown-up, contribute to a maintained or lost interest in outdoor life?

Method

Since we wanted to bring forth all eventual factors that may have effected the people in their physical activity today we chose to do a qualitative study using deep interviews. The investigated group consists of six former students, four girls and two boys, from the I Ur och Skur preschool Mulleborg. Today the respondents are between 20 and 24 years old.

Results

The investigation shows that all respondents are active with some kind of outdoor life or physical activity today, but there is a difference in how much. Everyone think it is important to be outside and have the ambition to be active. The activities they practise are walks, riding, play and exercise with a dog, long-distance skating, cycling, running, cross-country skiing, downhill skiing, exercise in a gym, go mushrooming, pick berries, orienteering, climbing and go canoeing. The most important factors that have contributed to the maintained interest in outdoor life are the parents' interests and influences and the time at Mulleborg. Other factors we have found are friends or partner with similar interests, the closeness to nature, owning a dog, having a computer and/or many TV-channels, time for any activities and to become a teenager.

Conclusions

From the results we can establish that outdoor life at an early age contributes to a maintained interest as a grown-up. We also found other factors that have had effects on this. Our hypothesis, that people who have been in an I Ur och Skur preschool also have an interest in outdoor life or physical activity as a grown-up, has been verified.

Sammanfattning

Syfte och frågeställningar

Syftet med arbetet är att undersöka huruvida friluftsliv i tidig ålder bidrar till ett bibehållet intresse som vuxen, samt vilka andra orsaker som spelar in för bibehållet/förlorat intresse.

Frågeställningar:

- Är personerna aktiva inom friluftsliv/fysisk aktivitet idag?
- Hur mycket ägnar sig personerna åt friluftsliv/fysisk aktivitet?
- Vilka faktorer under uppväxten, från förskoletid till vuxen ålder, bidrar till att intresset för friluftsliv bibehålls eller förloras?

Metod

Eftersom vi ville få fram alla eventuella faktorer som kan ha inverkat på hur aktiva individerna är idag valde vi att göra en kvalitativ studie med djupintervjuer. Undersökningsgruppen består av sex tidigare elever, fyra tjejer och två killar, från I Ur och Skur förskolan Mulleborg. Respondenterna är idag mellan 20 och 24 år.

Resultat

Undersökningen visar att samtliga respondenter är aktiva i någon form av friluftsliv eller fysisk aktivitet idag men omfattningen är väldigt olika. Alla anser att det är viktigt att vara ute och har ambitionen att vara aktiva. Aktiviteterna som utövas är promenader, ridning, lek och träning med hund, långfärdsskridskoåkning, cykling, löpning, längd- och utförsåkning på skidor, gymträning, svamp- och bärplockning, orientering, klättring och kajakpaddling. De viktigaste faktorerna som bidragit till att personerna har bibehållit intresset för friluftsliv är föräldrarnas intresse och påverkan samt tiden på Mulleborg. Andra faktorer vi har hittat är vänner eller partner med liknande intressen, närheten till natur, att äga hund, huruvida man har dator och/eller många tv-kanaler, tid till någon aktivitet samt att bli tonåring.

Slutsats

Av resultaten kan vi konstatera att friluftsliv i tidig ålder bidrar till ett bibehållet intresse som vuxen. Vi har även hittat andra faktorer som haft inverkan på detta. Vår hypotes om att personer som gått i I Ur och Skur förskola även i vuxen ålder har ett intresse för friluftsliv eller fysisk aktivitet har blivit verifierad.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Abstract	2
Sammanfattning	3
Innehållsförteckning	4
1. Inledning	6
1.1 <i>Introduktion</i>	6
1.2 <i>Syfte och frågeställningar</i>	7
1.3 <i>I Ur och Skur</i>	8
1.4 <i>Centrala begrepp</i>	8
1.5 <i>Tidigare forskning</i>	9
1.6 <i>Metod</i>	12
1.6.1 <i>Metodval</i>	12
1.6.2 <i>Val av undersökningsgrupp</i>	12
1.6.3 <i>Intervjuunderlag</i>	13
1.6.4 <i>Intervjumetod</i>	13
1.6.5 <i>Validitet och reliabilitet</i>	14
1.6.6 <i>Litteraturundersökning</i>	15
2. Resultat och diskussion	15
2.1 <i>Allmänt om uppväxten</i>	15
2.1.1 <i>Närheten till natur</i>	15
2.1.2 <i>Utnyttjandet av närheten till naturen</i>	16
2.1.3 <i>Möjligheten till att disponera fritidshus</i>	18
2.1.4 <i>Föräldrarnas intresse</i>	18
2.2 <i>Upplevelser från Mulleborg</i>	19
2.2.1 <i>Minnen från förskolan</i>	19
2.2.2 <i>Social samvaro</i>	21
2.3 <i>Låg- och mellanstadietiden</i>	22
2.3.1 <i>Nya intressen</i>	22
2.3.2 <i>Familjeaktiviteter</i>	23
2.3.3 <i>Synen på friluftsliv</i>	23
2.4 <i>Högstadietiden</i>	25
2.4.1 <i>Idrottsintresset</i>	25
2.4.2 <i>Familjeaktiviteter</i>	26
2.4.3 <i>Synen på friluftsliv</i>	27
2.5 <i>Gymnasietiden</i>	28
2.5.1 <i>Intressen</i>	28
2.5.2 <i>Familjeaktiviteter</i>	30
2.5.3 <i>Synen på friluftsliv</i>	30
2.6 <i>Efter gymnasiet och situationen idag</i>	31
2.6.1 <i>Närheten till naturen</i>	31
2.6.2 <i>Intresset för friluftsliv</i>	32
2.6.3 <i>Aktiviteten idag</i>	33
2.6.4 <i>Tankar om barns utomhusvistelse</i>	35
2.7 <i>Påverkansfaktorer</i>	36

2.7.1 Respondenternas tankar	36
2.7.2 Övriga faktorer	37
3. Resultatsammanfattning	40
4. Slutsats	42
5. Käll- och litteraturförteckning	43
5.1 Otryckta källor	43
5.2 Tryckta källor	43
5.3 Elektroniska källor	44

Bilaga 1 Käll- och litteratursökning

Bilaga 2 Informationsbrev

Bilaga 3 Intervjuunderlag

1. Inledning

1.1 Introduktion

Friluftsliv har för oss personligen en väldigt stor betydelse för välbefinnande. Vistelse i naturen har alltid varit en självklar del av vår uppväxt och på senare tid har det också forskats en hel del inom området. Studier av grönområdets inverkan på framför allt barn uppvisar positiva effekter på bl.a. motorik, kreativitet, motståndskraft mot allergier, infektioner och återhämtning från stress.¹ Det är inte bara i barndomen som vistelsen i naturen har betydelse. Folkhälsoundersökningar om äldres livsstil och hälsa har visat att det är de breda, livslånga naturbaserade aktiviteterna som är av särskilt stor vikt.² Betydelsen av aktiviteter i naturen är idag betraktat som en viktig faktor för folkhälsan i Sverige. I regeringens nationella mål för folkhälsan, målområde nio, nämns att fysisk aktivitet i skolan och förskolan ses som mycket angeläget. Även friluftsliv bör stimuleras både genom stöd till folkrörelser och bättre samhällsplanering, där tillgång på grönområden är viktig.³

En ideell organisation som länge varit aktiva inom friluftsliv är Friluftsförbundet som funnits i Sverige i över hundra år. Friluftsförbundet är den största organisationen inom friluftsliv i Sverige idag och menar att naturen är den bästa platsen och källan till rekreation och upplevelser för både stora och små.⁴ Vårt eget intresse för friluftsliv och dess effekter gav oss inför denna C-uppsats idén att kontakta Friluftsförbundet för att se om vi kunde hjälpa dem med någon form av undersökning. På Friluftsförbundet var man mycket positiva till ett samarbete och ville gärna ha hjälp med att på något sätt följa upp sin barnaktivitet I Ur och Skur, vilket de hade funderat på under en längre tid. Vi har därför valt att göra en undersökning på några av de första, idag vuxna eleverna vid I Ur och Skur förskolan Mulleborg på Lidingö som startade 1985.

---

¹ Ingemar Norling, *Naturens och trädgårdens betydelse för hälsa och livskvalitet* (Göteborgs botaniska trädgård, 2001), s. 9.

² *Ibid.*, s. 13.

³ Statens folkhälsoinstitut, *Den nya folkhälsopolitiken: Nationella mål för folkhälsan* (Sandviken: Sandvikens tryckeri, 2004), s. 14.

⁴ Friluftsförbundets riksorganisation <info@friluft.se> Om oss, (publiceringsdatum saknas) <<http://www2.friluft.se/flf/flf.dsp?dsp=dettaarvi>> (2006-01-16).

Patrik Grahn skriver i sin artikel ”*Lekar i skog ger barn identitet*”:

Alla går vi och bär på minnen från någon miljö eller plats som känns betydelsefull för oss. Oftast är denna plats knuten till barndomen och till en utomhusmiljö. Att vi minns den så starkt beror just på att vi förankrat den i minnet med hjälp av alla våra sinnen och barnet har ett naturligt sätt att ta till sig den fysiska omgivningen.⁵

Han menar vidare att det finns en mycket aktiv interaktion mellan barnet och den fysiska miljön.⁶ Då barnen börjar i I Ur och Skur förskolan vid väldigt låg ålder (1-4 år) kan dessa barn, enligt Grahns resonemang, ha en stark anknytning till naturen, vilken vi tror håller i sig eller återupptas längre fram i livet. Vi vill undersöka om denna anknytning finns kvar i vuxen ålder, men också vilka andra faktorer som spelar in och påverkar hur aktiva de idag vuxna tidigare eleverna är inom friluftsliv och övrig fysisk aktivitet. Det faktum att individerna tidigt har tillbringat mycket tid i naturen tror vi har gett dem ett intresse för rörelse, och att de därför är fysiskt aktiva idag, dock inte nödvändigtvis inom friluftsliv.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med arbetet är att undersöka huruvida friluftsliv i tidig ålder bidrar till ett bibehållet intresse som vuxen, samt vilka andra orsaker som spelar in för bibehållet/förlorat intresse.

Frågeställningar:

- Är personerna aktiva inom friluftsliv/fysisk aktivitet idag?
  - Om inte, är de ändå intresserade av detta?
  - Om de har intresse, vad hindrar dem från att vara aktiva?
- Hur mycket ägnar sig personerna åt friluftsliv/fysisk aktivitet?
  - I vilken form ägnar de sig åt detta?
- Vilka faktorer under uppväxten, från förskoletid till vuxen ålder, bidrar till att intresset för friluftsliv bibehålls eller förloras?

Hypotesen är att personer som gått i I Ur och Skur förskola även i vuxen ålder har ett intresse för friluftsliv eller fysisk aktivitet.

---

⁵ Patrik Grahn, ”Lekar i skog ger barn identitet”, *Skog & forskning* (1997:1), s. 53.

⁶ *Ibid.*, s. 53.

1.3 I Ur och Skur

I Ur och Skur förskolor använder sig av Friluftsförbundet I Ur och Skur pedagogik. Grundidén i denna är att barns behov av kunskap, rörelse och gemenskap tillfredsställs genom vistelse i naturen året runt i alla slags väder. Barnen går på upptäcktsfärd varje dag.⁷ Den första I Ur och Skur förskolan startade 1985, på Lidingö. Idén till denna förskola, som döptes till Mulleborg, föddes av två av Friluftsförbundets Mulleledare⁸ som också var förskollärare. De hade sett hur bra Mulleskolan fungerade och hur omtyckt den var av barnen och formade därför idén att arbeta efter Mulleskolans tankar också i en förskola.⁹

Syftet med friluftsliv i förskolan är kortfattat:

- Att tillfredsställa barnens tre grundläggande behov: behoven av kunskap (naturkänsla), rörelse och gemenskap (gruppkänsla).
- Att kunna röra sig fritt i skog och mark ger lätt upphov till sociala kontakter.
- Den bästa lekplatsen för ett barn är en skog, en äng eller en strand, för var kan man öva sig i att gå, springa, hoppa, balansera, krypa, åla eller klättra bättre än i variationsrik natur?
- Genom att vistas i naturen, och prata om den, stimuleras nyfikenheten till nya upptäckter som leder till egna slutsatser.
- Detta leder i sin tur till en fördjupad förståelse för olika sammanhang mellan växter, djur, människor och vår miljö.¹⁰

1.4 Centrala begrepp

Ett begrepp vi använder flitigt i arbetet är friluftsliv. Det kan definieras på flera olika sätt. Nationalencyklopedin definierar friluftsliv som ”verksamheter ute i det fria, vanligen för längre tid och i vildare natur”.¹¹ Friluftsförbundets något vidare definition lyder:

---

⁷ Friluftsförbundets riksorganisation <info@friluft.se> I Ur och Skur: en beskrivning av verksamheten, (publiceringsdatum saknas) <<http://www2.friluft.se/dynasite/htdocs/objects/I%20U%20och%20Skurfolder.pdf>> (2006-02-24).

⁸ Ledare för Mulleskolan. Mulleskolan startade 1957 och är för barn mellan 5 och 6 år. Denna bedrivs efter skoltid och på helger, och barnen kommer hit för att få vara ute i naturen och leka och sjunga tillsammans med Mulle (barnens vän och fantasifigur i skogen).

⁹ Friluftsförbundets material, *Vi vill ta ett steg tillbaka. Till naturen.: Om förskolorna och fritidshemmen där barnen är ute i ur och skur.*

¹⁰ Friluftsförbundets material, *Föräldravägen daghem med friluftsförbundets verksamhet som bas.* (1987), s. 5.

¹¹ *Nationalencyklopedins ordbok*, utarbetad vid Språkdata, Göteborgs universitet, II (Höganäs: Bra Böcker, 1995-1996), s. 444.

Friluftsliv är att vistas i naturen på ett sådant sätt att det ger naturupplevelser, rekreation och motion. Friluftsliv bedrivs i samklang med naturen och andra människor enligt allemansrättens grundprincip Inte störa - Inte förstöra, och skapar livskvalitet för utövaren.¹²

Då vi har pratat om friluftsliv i intervjuerna har vi menat all aktivitet som görs utomhus, alltså allt från att pyssla i trädgården, cykla till jobbet, gå på promenader till att gå på tur i fjällen osv.

1.5 Tidigare forskning

Gediget sökande i olika databaser har resulterat i några få artiklar som rör ämnesområdet. Det har varit väldigt svårt att hitta forskning just om friluftsliv och hur tidig aktivitet av denna typ speglas i vuxen ålder. Detta gör att studien kan tillföra relevant forskning inom området. De mest intressanta studierna kommer från Norge. Ett problem med att vi inte hittat svensk forskning kan vara att friluftstraditionerna skiljer sig åt länder emellan. Dock har de norska artiklarna vi använt oss av talat om friluftsliv inte bara som fjällturer utan också som vistelse i skog och mark av andra orsaker, vilket är den vanligare formen i Sverige. Nedan presenteras några artiklar och teorier som rör intresseområdet.

1989 utfördes en enkätundersökning bland befolkningen i Oppdals kommun, Norge. Undersökningen var ett samarbete mellan Oppdal Videregående Skole och Norges Idrettshøgskole. Syftet var bl.a. att kartlägga befolkningens friluftsvanor och ta reda på vilka faktorer som bidrar till alternativt hindrar utövandet av friluftsliv. Undersökningsgruppen bestod av 481 personer i åldrarna 15 – 89 år boende i Oppdals kommun.¹³ Nedan redovisas några intressanta resultat:

- Det fanns ett klart statistiskt samband mellan den aktivitetsnivå en person hade vid undersökningstillfället och den aktivitetsnivå personens föräldrar och individen själv hade som barn.
- Man kunde se klara samband både mellan friluftslivets omfång och typ av aktivitet hos en person vid undersökningstillfället jämfört med personens erfarenheter som barn tillsammans med föräldrarna.
- De faktorer som hade mest positiv inverkan på individernas friluftslivsintressen vid undersökningstillfället var föräldrars och vänner förhållande till friluftsliv, familjens möjlig-

---

¹² Friluftslivsfrämjandets riksorganisation <info@friluftsliv.se> friluftspolitiskt program, (publiceringsdatum saknas) <<http://www2.friluftsliv.se/flf/flf.dsp?dsp=friluftspolitisktprogram>> (2006-01-11).

¹³ Børge Dahle, "Naturforvaltning og Friluftsliv: i lokale samfunn, lokalbefolkningens medvirkning: Sosialisering til friluftsliv", *Notater og rapporter fra Norges Idrettshøgskole, 93* (Oslo: Norges idrettshøgskole 1989).

heter till att disponera fritidshus, avstånd till naturområde och ägande av hund eller annat husdjur.

- Grundskolans och gymnasieskolans upplägg i friluftsliv visade sig ha betydelse för det fortsatta friluftshintresset. Även ett år på högskola hade positiv inverkan.¹⁴ (egen översättning)

1993 utförde Bente Ovedie Skogvang vid Norges Idrettshøgskole en kartläggningsundersökning bland personer som var gymnasieelever i Trondheim på 1970-talet. Syftet var att kartlägga friluftsvanor, innehållande aktivitetsomfång, aktivitetstyp och tillsammans med vem man utövar friluftsliv. Hon ville se närmare på påverkningar under uppväxten och i gymnasietiden och friluftsvanorna på den tiden i förhållande till friluftsvanorna vid undersökningstillfället. Undersökningen genomfördes som en survey-undersökning där undersökningsgruppen bestod av 185 personer som på 70-talet deltog vid ett undervisningsupplägg i friluftsliv, natur och miljö vid Trondheims katedralskola. Kontrollgruppen bestod av 314 personer som tidigare var elever vid andra gymnasium i Trondheimsområdet. Undersökningen visar att friluftstraditionerna följer en både i uppväxten och i vuxen ålder.¹⁵ Några intressanta resultat redovisas här:

- Psykiska, sociala hälsomotiv, naturupplevelser och bär/svampplockning var de viktigaste motiven för att utöva friluftsliv vid undersökningstillfället.

- Den största skillnaden mellan grupperna gällde ”innehåll/upplägg i gymnasieskolans” betydelse för deras friluftslivsintresse. Flera i undersökningsgruppen svarade att ett detta upplägg påverkat positivt, medan fler i kontrollgruppen menade att det påverkat negativt.

- Fler i undersökningsgruppen än i kontrollgruppen var vid undersökningstillfället medlemmar i någon friluftslivsorganisation.

- Personer i båda grupperna var eniga om att de viktigaste påverkansfaktorerna för friluftslivsintresse är ”föräldrarnas förhållande till friluftsliv”, ”vänners förhållande till friluftsliv”, ”familjen har tillgång till en stuga” och ”hobby/intresse som tog ut dem i naturen”.

- Hon hittade inga signifikanta skillnader mellan grupperna gällande friluftslivsvanor vid undersökningstillfället.¹⁶ (egen översättning)

---

¹⁴ Ibid., s. 39f.

¹⁵ Bente Ovedie Skogvang, *Socialisering til friluftsliv*, (Oslo: Norges Idrettshøgskole, 1993).

¹⁶ Ibid., s.183f.

Anette Sandberg utförde 2002 en undersökning vid Mälardalens högskola. Syftet med studien var att undersöka, beskriva och öka kunskapen om betydelsen av den fysiska omgivningen under olika stadier av livet och även att notera "platsidentitet" tillsammans med hur barndomens lek och deras egen lek idag formar dem som vuxna. Med en retrospektiv design frågades 478 deltagare i åldrarna 20-62 år vid ett svenskt universitet om deras lekminnen från barndomen och upp i vuxen ålder. Datainsamlingen bestod av ritade och skrivna minnen om lek. Resultatet visar att de viktigaste ställena för minnen om lek i åldrarna tre till sex år var sandlådan, skogen och lekstugan. Även för sju- till tolvåringarna var skogen den dominerande platsen. I åldern tretton till sjutton år var dock diskot det mest återkommande stället. Men när man sedan kommer upp i vuxen ålder är skogen igen den mest betydande platsen.¹⁷ (egen översättning) Detta visar en tendens till att viktiga platser från barndomen återfår betydelse i vuxen ålder.

Karen P. Nonis vid Nanyang Technological University i Singapore utförde 2004 en enkätundersökning angående förskolelärares syn på betydelsen av förskolebarns deltagande i idrotts- och utomhusaktiviteter. Hon ville också ta reda på lärarnas syn på förskolor, samhälle respektive föräldrar i relation till barnens idrotts- och utomhusdeltagande. Undersökningsgruppen bestod av 94 förskolelärare från olika typer av förskolor i Singapore. Lärarnas undervisningserfarenhet varierade från sex månader till 20 år. Resultaten blev följande:

- Alla lärare tyckte det är viktigt att förskolebarn deltar i idrotts- och utomhusaktiviteter. Detta för att barnens fysiska, kognitiva, emotionella och sociala utveckling gynnas. Lärarna påpekade också att barnen får chans att utveckla sin självkänsla, sitt självförtroende och sin självdisciplin.
- De flesta av lärarna tyckte att deras förskola, samhället och föräldrarna stödde barnens deltagande i idrotts- och utomhusaktiviteter av samma anledning som ovan.
- Även om lärarna stödde dessa aktiviteter så var en stor procent av dem ovetande om de existerande "Idrott för Livet" faciliteterna inom deras kommun eller använde sig inte av denna samhällsservice.
- Det visade sig att det behövs en klar kommunikation mellan idrottsorganisationer och förskolor.¹⁸

---

¹⁷ Anette Sandberg, "Play Memories and Place Identity", *Early Child Development and Care*, 173(2-3) (2003), s. 207ff.

¹⁸ Karen P. Nonis, "Kindergarten teachers' views about the importance of preschoolers' participation in sports in Singapore" *Early Child Development and Care*, 175 (2005) s. 719ff.

1.6 Metod

1.6.1 Metodval

Tanken var från början att ha en kontrollgrupp från en förskola som inte använder sig av friluftspedagogik. Då vi hade begränsad tid till förfogande var vi tvungna att välja bort detta för att kunna fullfölja studien. Eftersom vi ville få fram alla eventuella faktorer som kan ha inverkat på hur aktiva individerna är idag valde vi att göra en kvalitativ studie med ett antal djupintervjuer. På detta sätt kunde vi få en bra inblick i deras liv och vad som hänt och påverkat dem i olika perioder av livet. Trots att vi utgick från ett intervjuunderlag kunde personerna också tala mer fritt och komma in på saker som vi inte hade tänkt på kunde inverka. Vi ville också ha möjligheten att kunna ställa uppföljningsfrågor, vilket inte hade varit möjligt om vi använt oss av enkäter. På grund av tidsramen kom vi fram till att sex intervjuer skulle vara lagom för att kunna genomföra och analysera resultaten ordentligt. Tanken var att tre killar och tre tjejer skulle ingå för att bättre kunna generalisera resultaten till grupper av båda könen.

1.6.2 Val av undersökningsgrupp

På grund av att Mulleborg startade 1985, och vi ville undersöka hur de vuxna individernas livssituation såg ut, kom vi snabbt fram till att vi måste begränsa oss till de elever som gick där under de första åren. I annat fall skulle deltagarna i undersökningsgruppen bli för unga för att vi skulle kunna bedöma dem som vuxna. Detta skulle då gå emot vårt syfte.

Genom en av våra kontaktpersoner på Friluftsförbundet, som också var föreståndare vid Mulleborg då det startade, fick vi listor på de 18 barn som börjat där under de två första åren denna förskola fanns (1985, 1986). Här fanns också adresser och telefonnummer till deras föräldrar, där de bodde vid den tiden. Redan innan vi dragit igång med sökandet insåg vi att det kunde bli problem med att få tag på tillräckligt många personer att intervjua, då utgångsmaterialet inte var speciellt stort och det hade gått så lång tid. Men med hjälp av www.eniro.se kunde vi hitta de telefonnummer till föräldrarna som stämde idag. Vi ringde upp dessa och beskrev vårt arbete. Föräldrarna gav oss kontaktuppgifter till de tidigare Mulleborg-barnen som idag är mellan 20 och 24 år. De personer som befann sig utomlands och skulle vistas där en tid framöver valdes genast bort p.g.a. av att vi inte skulle hinna vänta på att de skulle komma hem med den begränsade tid vi hade till förfogande. Av de personer som befann sig i Sverige försökte vi däremot nå alla. Vid denna första kontakt med de

eventuella respondenterna förklarade vi vårt arbete och dess syfte, och frågade ifall de eventuellt skulle vilja medverka, och om vi i så fall kunde höra av oss på nytt då vi gjort vårt urval. Vi ville inte säga säkert vid detta tillfälle om de skulle få vara med eller inte, då vi inte kunde veta hur många vi skulle få tag på och hur många som ville ställa upp. Överlag blev vi väldigt positivt bemötta av både föräldrarna och ”barnen”. Av de 11 personer vi fick tag på, var det sju stycken som ville medverka, varav fem var tjejer och två var killar. Vi tittade därefter på var i Sverige de befann sig för att göra ytterligare urval, det visade sig då att sex av dessa personer fanns i Stockholmsområdet. Dessa sex fick utgöra vår undersökningsgrupp. Då vi bara fick tag på två killar som var intresserade, utgjordes undersökningsgruppen slutligen av fyra tjejer och två killar, alla bosatta i Stockholm.

1.6.3 Intervjuunderlag

Intervjuunderlaget (se bilaga 3) utformades delvis utifrån de faktorer tidigare studier¹⁹ funnit avgörande för ett livslångt intresse. Detta inkluderade frågor om föräldrars och vänners relation till friluftsliv, närhet till naturen, utomhushobbys, tillgång till sommar/fritidsstuga och ägande av hund. Förutom detta ville vi ställa frågor gällande hur länge de hade gått i I Ur och Skur och vilka andra utbildningar de gått igenom. Enligt Dahle (1989) hade grundskolans och gymnasieskolans upplägg betydelse för individers friluftslivsintresse. Vår hypotes är att även förskolans upplägg har betydelse för detta. Slutligen inkluderade vi frågor om vilka övriga faktorer respondenterna trodde kunde ha betydelse samt hur deras liv ser ut idag, detta för att få med områden som vi själva inte tänkt på kan ha inverkat.

1.6.4 Intervjumetod

För att få hjälp inför genomförandet av intervjuerna använde vi oss av boken ”Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap”. Metoden vi valde att använda kallas i boken för en halvstrukturerad eller semistrukturerad intervju. Intervjuaren ställer då frågorna i den ordning situationen inbjuder till, ofta med hjälp av en checklista. Utifrån ett antal huvudfrågor följs svaren upp på ett individuellt sätt, beroende på vad som passar respondenten. Denna metod ger intervjuaren möjlighet att komma längre och nå djupare än vid en strukturerad intervju.²⁰

---

¹⁹ Dahle, s. 39f. Jfr Skogvang, s. 184.

²⁰ Staffan Stukát, *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap* (Lund: Studentlitteratur, 2005), s. 39.

En provintervju genomfördes för att testa hur frågorna fungerade och hur lång tid vi kunde uppskatta att det skulle ta. Respondenten var vid detta tillfälle en tidigare elev vid GIH och som vi visste har varit aktiv inom friluftsliv redan som barn. Intervjun tog ca 30 minuter. Vi uppskattade dock att de riktiga intervjuerna skulle komma att ta något längre. Denna provintervju ledde till att vi omformulerade intervjuunderlaget något. Vi lade till ett par frågor och gjorde en uppdelning av kategorierna.

De som ingick i undersökningsgruppen kontaktades igen per telefon för att bestämma datum för intervjun. Eftersom vi ville att respondenterna skulle känna sig så bekväma som möjligt under intervjun fick de bestämma tidpunkt för intervjun, samt välja var de ville genomföra dem. Tre av intervjuerna genomfördes hemma hos respondenterna och tre genomfördes på GIH. Oturligt nog var det en av intervjuerna på GIH som inte blev bandad p.g.a. problem med mikrofonen. Denna intervju gjordes då om dagen efter, denna gång på Stockholms stadsbibliotek. Innan vi genomförde intervjuerna fick respondenterna läsa igenom ett informationsbrev (se bilaga 2) där vi förklarade syftet med undersökningen, att vi skulle behandla informationen konfidentiellt och varför vi ville banda intervjuerna. Där fanns också kontaktuppgifter till oss och handledaren ifall de i efterhand skulle vilja lägga till eller komma att undra över något. Vi berättade också muntligt kort om upplägget för intervjun och vad vi menade med friluftsliv. Intervjuerna tog mellan 20 och 40 minuter, beroende på vilka följdfrågor som kom upp och hur mycket personerna hade att berätta om. Då vi använde oss av en kvalitativ metod med individuella följdfrågor, blev intervjuerna ganska olika både till längd och till innehåll. Nedan redovisas endast de frågor och svar vi anser relevanta för undersökningen. Citaten har valts så att både likheter och olikheter i svaren kommit fram. Då många respondenter har svarat liknande har vi i vissa fall endast redovisat det citat som klarast beskriver den aktuella ståndpunkten. Då vi bearbetade resultaten arbetade vi fram de tre underfrågeställningarna som ses under rubriken 1.2 Syfte och frågeställningar.

1.6.5 Validitet och reliabilitet

Validiteten avgörs beroende på huruvida undersökningen anses mäta det som skall mätas. I detta arbete kan validiteten anses vara god då det svarar på de frågeställningar och det syfte som uppsatsen baseras på. Ett problem är att det är mellan 14 och 18 år sedan personerna i undersökningsgruppen slutade på Mulleborg och det kan hända att de inte helt korrekt minns sin förskoletid. Av detta skäl har vi försökt tydliggöra frågorna så mycket som möjligt i intervjuerna. Vi är även medvetna om att det faktum att respondenterna visste om syftet med

arbetet innan intervjuerna påbörjades kan ha påverkat svaren i en mer positiv riktning för vår del.

Reliabiliteten är ett mått på i vilken utsträckning resultaten skulle bli desamma ifall samma undersökning gjordes om vid ett senare tillfälle. Det är alltid svårt att bedöma reliabiliteten i kvalitativa studier då det är svårt att genomföra exakt samma undersökning. I detta arbete har tillvägagångssättet varit detsamma vid samtliga intervjuer och intervjuunderlaget är väl beskrivet. Även metod och undersökningsgrupp är väl definierade så det skulle vara möjligt att göra om en liknande studie. Problem kan dock uppstå när datainsamlingen ska bearbetas och analyseras då tolkningar är individuella beroende på egna erfarenheter och syften.

Generaliserbarheten kan ur ett vetenskapsteoretiskt perspektiv med denna metod anses god trots en liten undersökningsgrupp. Att gruppen är så pass liten kompenseras genom att göra detaljerade djupintervjuer. I denna studie är det dock svårt att generalisera resultaten då alla respondenter kommer från ett område med väldigt nära till natur samt hög socioekonomisk status. Resultaten kan generaliseras endast till grupper med samma förutsättningar.

1.6.6 Litteratursökning

Litteratursökning har gjorts i de samhällsvetenskapliga databaserna ERIC/CSA och ERIC samt i den norska artikeldatabasen Norart. Dessutom har vi sökt i den vetenskapliga sökmotorn Google Scholar, i den svenska samkatalogen Libris, och i den norska samkatalogen BIBSYS. Se bilaga 1 för vilka sökord som använts och antal träffar.

2. Resultat och Diskussion

2.1 Allmänt om uppväxten

2.1.1 Närheten till natur

Hur aktiva personer är inom friluftsliv beror delvis på hur nära personerna har till natur och grönområden.²¹ Våra respondenter är alla uppväxta på Lidingö, som är ett område med mycket natur i form av både olika grönområden, skog och vatten. Vi ville gärna höra

---

²¹ Dahle, s. 39f.

respondenternas egna uppfattningar om närheten till natur där de växte upp. Det visade sig att alla de intervjuade tyckte att de hade nära till naturen. Respondenterna svarade i stil med:

Sofie: Ja, vi bodde ute på Lidingö och det var väldigt nära naturen. Nära grönska och nära stora parker och lite skog med berg vid sidan om och sådär så det var verkligen, vi var ute jämt liksom, i naturen.

Leo: Ja, jag är uppväxt på Lidingö här ute i Stockholm, så det är mycket natur runt hörnet om man säger så, ja. Så det vill jag påstå.

Det mest avvikande svaret vi fick kom från Rebecca som uttryckte sig:

Rebecca: Ja, det var väl ganska nära till naturen, framförallt då som jag gick på dagis var det väldigt nära, för det låg med skogsområden och sådär och väldigt stor gård. Men själva mitt hem då var väl kanske inte, liten trädgård, men det var ändå ganska nära. Om man nu promenerade tio minuter så var man vid vattnet eller någonstans vid nå't grönområde så det var väl hyfsat nära.

Men även detta ser vi som att hon hade väldigt nära till naturen. Vi anser därför att samtliga svarande har haft samma grundförutsättning till att komma ut i naturen som små. Det har funnits natur att tillgå, utan att behöva åka någonstans.

2.1.2 Utnyttjandet av närheten till naturen

Att naturen finns utanför dörren behöver dock inte automatiskt leda till att alla är ute mycket. Naturen kan ses som en resurs, men det betyder inte att alla utnyttjar denna. Därför frågade vi även om respondenterna tyckte att de hade utnyttjat närheten till naturen under uppväxten. Svaret var även på denna fråga entydigt. Alla de svarande tyckte att de hade utnyttjat närheten till naturen på något sätt. Två av respondenterna nämner föräldrarna som den drivande kraften bakom, vilket kan ses som ganska naturligt då barnen är små.

Matilda: Ja, mina föräldrar, jag blev ju uttvingad i naturen hela tiden. Dom tycker det är jättehärligt så fick man vara ute mycket när man var liten och så.

Linnéa: Ja, det var vi ganska eller min mamma var väldigt mycket ute och gick med oss och sådär, och så har vi alltid åkt mycket skidor med familjen och sådär. Ja, så att vi var ute ganska mycket.

Även de övriga tyckte att de utnyttjade närheten till naturen. Vi fick svar som:

Sofie: Ja, absolut, var ute och lekte och sprang runt i skogen med hundarna och grejer.

Någonting som var mycket intressant att se, var att en av respondenterna uttryckte detta som en självklarhet.

Archibald: Ja, när man var liten var man ute mycket, sådär dagisålder, lågstadiet, då var man ute och lekte jämt, det är klart. Det är roligt, eller det var roligt, det är i och för sig ganska kul nu också.

Liknande resonemang kom fram hos flera av de intervjuade i olika delar av samtalet. Sofie svarade på frågan om var hon började lågstadiet:

Sofie: Till en annan liten lågstadieskola, Boo skola som ligger där, precis i närheten. Där jag bodde, en liten, pytteliten skola. Som ja som låg sådär en liten skog där i närheten, så var man alltid ute och lekte liksom, men det är, så e det väl med barn, att man är ute och leker liksom.

Också Linnéa har sett utomhusvistelsen som en självklar del av uppväxten. Hon berättar här om sina upplevelser av att jämt vara ute under förskolan:

Linnéa: Ja, alltså jag tror jag tyckte det var ganska roligt, eller alltså jag tog det ganska mycket för givet, för man visste ju inte, alltså att det kunde vara något annat eller vad man ska säga. Men det var verkligen, vi fick alltid vara ute. Det var, var det typ snöstorm, vi fick aldrig gå in, det var alltid att man skulle vara ute på förmiddagen. Jag tror jag tog det för ganska självklart liksom att man skulle vara ute.

Att som barn vara ute och leka uppfattas här av respondenterna som självklart. Om man bor i ett område där naturen finns runt hörnet och man har föräldrar som själva är mycket utomhus kan detta vara en vanlig tanke. Men för många barn är det inte en självklarhet att vara utomhus och leka. Det finns statistik på att barn tittar mycket mer på TV idag än för 10 år sedan²² och att datoranvändningen ökar mer och mer.²³ TV och datorer är lockande för barnen idag och kan bidra till att de stannar inomhus hela dagarna istället.

---

²² Statistiska centralbyrån, *Levnadsförhållanden rapport 110, Barns villkor*, (Stockholm: SCB, 2005) s. 69f.

²³ Statistiska centralbyrån, *Tid för vardagsliv, kvinnors och mäns tidsanvändning 1990/91 och 2000/01*, (Stockholm: SCB, 2003) s. 41.

2.1.3 Möjligheten till att disponera fritidshus

Både Dahle och Skogvang fann i sina undersökningar att möjligheten till att disponera fritidshus har är en positiv påverkningsfaktor för friluftsintrasse. Därför ville vi se ifall vi kunde hitta några sådana samband i vår undersökning. Fem av de svarande berättade att de hade tillgång till en stuga. Dessa har de framförallt utnyttjat på somrarna, och i olika stor utsträckning. Två av de svarande hade ingen egen stuga, men en inom släkten och var därför där ett par veckor per sommar. De övriga tre brukade spendera större delen av somrarna vid stugan, vilket också innebar mycket utevistelse. En av de svarande berättar:

Archibald: Ja, vi har sommarstuga i Kalmar så vi har åkt dit, nästan för mycket under uppväxten, vi byggde det när jag var, eller byggde mycket när jag var mindre, så vi var där typ varje helg. Långt in på hösten och tidigt på våren, så då var man också ute mycket. Så det har varit rätt mycket med det.

Två av respondenterna, inklusive den utan stuga, hade segelbåt i familjen och brukade därför vara ute och segla på somrarna. Rebecca berättade också att hon nu på senare år också själv hade fått det intresset och hade planer på att lära sig segla nu i sommar. Under barndomen seglade hon väldigt mycket med föräldrarna och det här intresset har åter fått fart nu då hon blivit äldre själv.²⁴

Dahle och Skogvang har båda tagit upp familjens möjlighet att disponera stuga som en betydande påverkansfaktor. I vår undersökning är det svårt att urskilja ifall detta varit av betydelse, då samtliga har haft antingen stuga eller båt. Ingen av respondenterna har nämnt detta som en betydande påverkansfaktor, därmed inte sagt att det inte kan ha inverkat i utvecklandet av den positiva attityden.

2.1.4 Föräldrarnas intresse

Föräldrar har en unik möjlighet till att påverka sina barn i olika riktningar. Ofta sägs det att man blir som sina föräldrar då man själv växer upp. Tidigare forskning har visat att föräldrarnas förhållande till friluftsliv är viktigt för barnens intresse.²⁵ Med anledning av detta ville vi veta om föräldrarna till respondenterna hade något friluftsintrasse. Några av svaren vi fick var:

---

²⁴ Detta nämndes i den intervju som ej blev bandad och finns därför inte i utskrift.

²⁵ Dahle, s. 39f.

Matilda: Ja, dom älskar ju att va ute och åka långfärdsskridskor. Min pappa e ju ledare på långfärdsskridskor, i Friluftsförbundet. Så då blir man utdragen på det. Fast jag tycker också det är väldigt kul att åka långfärdsskridskor.

Rebecca: Ja, min pappa har alltid varit väldigt sådär ut och joggat och orientering och sådär, väldigt friluftsintrasserad och gärna åker långfärdsskidor och vanliga skidor och sån't där, skridskor och allt sån't där. Men mamma har väl aldrig varit riktigt lika, hon är med en promenad människa tror jag. Hon har haft problem med ryggen så hon har inte kunnat åka skidor och skridskor och sådär, så det har väl vart lite, annars skulle hon ju säkert gjort det tror jag, men hon var alltid med, med såhär varm choklad och sådär.

Leo: Eh, ja det är dom ju. Dom var och är fortfarande då. Dom åker både skidor och långfärdsskridskor och, ja, så det är... Dom är nog ute ganska mycket.

Senare i intervjun berättar Leo också:

Leo: Min farfar var ju väldigt friluftsintrasserad. Så jag har åkt otroligt mycket längdskidåkning med honom och sen dog väl han när jag var sju då så det ehh... Ganska tidigt. Men då, där var ju väldigt mycket sånt, mmm, var ute och grillade i skogen och. Jo det var faktiskt en viktig del. Måste man säga.

Av svaren kan vi konstatera att alla de intervjuade hade någon förälder som var friluftsintrasserad på ett eller annat sätt, vilket kan ha bidragit till respondenternas egen syn på friluftsliv idag. Ett eget intresse för friluftsliv hos föräldrarna är förmodligen också orsaken till att barnen har börjat på en förskola med utomhuspedagogik. Då respondenterna var mellan ca ett och fyra år då de började hade de inte mycket att säga till om själva. Flera av föräldrarna var också med och startade Mulleborg, vilket ytterligare tyder på att genuint intresse för friluftsliv.

2.2 Upplevelser från Mulleborg

2.2.1 Minnen från förskolan

Respondenterna var som tidigare nämnt mellan ett och fyra år när de började på Mulleborg. Alla gick sedan kvar där tills de började grundskolan. Eftersom de var så unga då de gick där, trodde vi inte att de skulle komma ihåg så mycket från förskoletiden. Under intervjuerna kunde vi dock konstatera att de mindes förvånansvärt mycket. Detta ser vi som att tiden på Mulleborg har gjort ett djupt intryck på de svarande. Resonemanget stärks av Patrik Grahns artikel där han skriver att betydelsefulla minnen från en miljö är ofta knuten till barndomen

och till en utomhusmiljö. Han skriver vidare att vi minns den så starkt p.g.a. att vi förankrat den i minnet med hjälp av alla våra sinnen.²⁶ Fyra av de respondenterna hade uteslutande positiva intryck från förskoletiden:

Sofie: Jag har jättebra minnen från hela dagisperioden. Verkligen. [---] Det var väldigt, väldigt mysigt kan man säga.

Matilda: Jag tyckte det var kul tror jag. Just att det hände ju så mycket runtomkring. Man hade mycket att göra och sådär. Jag tyckte det var kul. Mycket utflykter och så, så det var ... kul.

Leo: Jag tyckte nog att det var väldigt positivt. Det var ju inga negativa minnen i alla fall, vad jag kommer ihåg alls, liksom. Så där. Så att jag tyckte nog att det var väldigt bra.

En av de svarande hade problem med att hon alltid frös, men trots detta hade hon positiva intryck från förskolan:

Rebecca: Dagens tyckte jag var jättekul, jag ville gärna komma dit så tidigt som möjligt och gå hem så sent som möjligt [...]. [---] Men jag vet att jag alltid frös på dagis, så så jätteförtjust i att vara ute var jag ju inte när det var kallt, utan då... eller i och för sig om man hade på sig mycket kläder, men jag frös nog ändå alltid alltså, så att... men då brukar jag säga att det är nog inte för att... jag är nog inte skapt för dom här breddgraderna, så att jag kan alltid skylla på det. Nej, men jag tyckte att det var jättekul på dagis, det gjorde jag verkligen. Man levde väldigt mycket, man var i en helt egen värld, man kom till dagis och så var man inne i den där världen som man byggde upp.

En av respondenterna svarade:

Archibald: Alltså man var ju lite avundsjuk på de andra barnen. Eller liksom inte på de andra barnen, men de på de andra skolorna som var inne mycket mer, för vi var ju ute något fruktansvärt mycket. Vi åkte ju skidor och skridskor och när det regnade så var vi ju ute ändå liksom så där men, så just då så kändes det lite kanske sådär men så här i efterhand så är man ju bara glad att fått vara mer ute än inne när man var liten. Så det var skönt.

Att upplevelserna var så positiva kan säkert bero på en mängd faktorer. När föräldrarna själva är mycket ute med barnen, vilket här är fallet, blir det mer naturligt för barnen att också vara ute hela dagen på dagis. Om det däremot varit så att föräldrarna alltid varit inne, hade det säkert varit svårare för barnen att acceptera att de skulle vara ute hela dagarna. Archibald

---

²⁶ Grahn, s. 53.

nämner att han var lite avundsjuk på de andra barnen, eller de andra skolorna. Som det gamla ordspråket säger så är gräset alltid grönare på andra sidan, vilket tål att fundera på. Vi kan tänka oss att om det finns fler barn i familjen, så vore det en bra idé att ha dem alla i samma förskola, just för att undvika detta.

Efter att respondenterna slutat på Mulleborg var synen på friluftsliv för fem av dem positiv.

Rebecca: [...] det var ju lite trist att sluta där, och så hade man ju fröknar som var väldigt sådär...som man hade haft i alla år, som man var väldigt förtjust i så, så att det var ju, det var väl inte jättekul att sluta där, kan jag verkligen inte säga.

En av de svarande uppger att han har svårt att komma ihåg hur det var:

Archibald: Äh, man var sex år gammal eller sju år gammal så att jag vet inte riktigt då...Nu är jag ju positiv till det, några år senare. Men just när man var så liten så kändes det som att, nej jag vet inte, det är svårt att komma ihåg. Då ville man ju bara börja skolan. Det var det man längta efter.

2.2.2 Social samvaro

Den sociala samvaron har också stor betydelse för upplevelsen av tiden på Mulleborg. Med många kompisar som gör samma sak, blir det mycket lättare än om alla ens kompisar gått i en annan förskola. Rebecca berättar:

Rebecca: Sen hade jag ju jättemycket kompisar på dagis, det var väl det som gjorde att det var roligt också. Man har ju hört kompisar som inte har haft så många jämnåriga på sitt dagis så då var det inte lika roligt, men det hade ju jag. Min bästis gick ju där och sådär, så att vi hade jättekul.

Idag är respondenterna vuxna och vi kan tänka oss att flera aspekter kan vara av betydelse för minnena av förskoletiden. Dels är det svårt att komma ihåg precis hur det var i den åldern, bara på grund av att det gått så lång tid. Dels kan det vara lättare att komma ihåg roliga saker. Vuxna kan ha förträngt eller glömt bort andra händelser och känslor. Dessutom kan det vara så att värderingar som skaffats senare kan spela in på hur vuxna minns förskoletiden. Om individer idag tycker att det är härligt att vara ute, eller tycker att barn skall vara ute, så kanske de tänker mer på de upplevelserna än andra. Skulle vi ha intervjuat dessa respondenter då de precis hade slutat Mulleborg, kan det hända att svaren sett något annorlunda ut. Vi tror

dock att de minnen och värderingar respondenterna har idag har skapats under hela uppväxten och att barndomens upplevelser på så sätt är en del av detta. Då vi samtalade mycket kring utomhusvanorna, kan andra faktorer ha fallit bort. I efterhand har vi tänkt på att fler frågor om inomhusvanor kunde ha inkluderats för att få en klarare helhetsbild.

2.3 Låg- och mellanstadietiden

När respondenterna började skolan, började de i skolor som fanns nära deras hem. Fem av de svarande hade ett par andra barn från Mulleborg i samma klass, men trots det betydde lågstadiet för de flesta nya kompisar. Efter förskolan fortsatte tre av de svarande med verksamhet inom Friluftsrämjandet. De gick då på Strövarna som är Friluftsrämjandets verksamhet för barn i skolåldern. Barnen ger sig av på längre äventyr, gör egna upptäckter och får hjälp att förstå naturens samband och hur vi människor är en del av detta.²⁷ Respondenterna har inte så mycket minnen från detta, men har gått här ett eller ett par år i början av lågstadiet. Rebecca berättar:

Rebecca: Och sen så var det ju fritids efter, och då var det ju också Ur och Skur- fritids, och det var väl kanske inte lika roligt... som dagiset hade vart då.

2.3.1 Nya intressen

Att det inte längre var lika roligt med friluftsverksamhet på det här sättet kan hänga ihop med att låg- och mellanstadiet innebar nya intressen för alla respondenterna. Från att tidigare mest ha varit ute och lekt med kompisar började man nu testa på olika fritidsaktiviteter. En av de svarande testade på olika instrument, en annan sjöng och spelade piano och en gick på scouterna under en period. Men det stora intresset som alla respondenterna fastnat för är någon form av idrott. I mellanstadiet ägnade sig alla åt någon form av idrott som nu var deras huvudintresse. Två av de svarande hade hästar och ridning som huvudintresse, en orienterade, en spelade badminton, en hockey och en basket. Både de hästintresserade, hockeyspelaren och orienteraren var väldigt mycket ute och tränade. Eftersom orientering till stor del är förlagd till skogen, undrade vi om personen i fråga trodde det fanns något samband mellan att han gått på Mulleborg och att han fastnat för just orientering. Han svarade:

Archibald: Det vet jag inte. Det kan det göra. Det var lite, det fanns ingen direkt tanke att, som att man ville va ute i skogen och så börja man orientera. Men å andra sidan så uppskatta

---

²⁷ Friluftsrämjandets material, "Friluftsliv för barn", (Friluftsrämjandet, 2003-10-10).

man att va ute liksom, jag vet inte om det kommer därifrån, det kan det nog göra, man blev ju nästan ut tvingad när man var liten. Men det är inte säkert.

Överlag hade de svarande också kompisar som höll på med liknande intressen. Endast en av de svarande sade att hon var den enda i kompisgänget som hade detta intresse.

Det är väldigt intressant att se att alla valt just idrotten som huvudintresse. Vi är övertygade om att barnen genom att ha varit ute så mycket i förskolan har fått ett naturligt intresse för rörelse, som i skolåldern yttrar sig i ett idrottsintresse.

2.3.2 Familjeaktiviteter

Under låg- och mellanstadietiden gjorde respondenterna mycket tillsammans med familjen. Givetvis skiljde sig mängden åt från familj till familj, men genomgående för den här perioden var att alla fortfarande ägnade sig åt en hel del aktiviteter med familjen.

Linnéa: Ja, lite då och då, kanske åka skridskor eller, ja lite blandat. Kanske en gång i månaden eller någonting sånt.

Leo: Jaa, åka skidor gjorde vi nog ganska mycket. Jag vet inte när vi hade ju, min farmor och farfar har ju haft stuga i fjällen också, så vi brukar i alla fall varje år brukar vi åka upp till fjällen en gång och åka skidor. Både längd och nerför. Mycket.

Matilda: Ja, det var ju mycket såhär ute i naturen och gå på promenader och åka pulka och mycket så åka till landet och mycket då att va ute där och.

Rebecca: Ja, då var det segling... seglingen blev det lite mindre... min bror var inte sådär jätteförtjust i att segla, och sen så började vi resa lite mera, såhär bilsemester och sånt där. Men det var fortfarande sådär skidor på sportlovet, åkte gärna skridskor om man hade möjlighet till det så det var ändå väldigt mycket familjeaktiviteter.

2.3.3 Synen på friluftsliv

Att börja skolan innebar många förändringar. Respondenterna skaffade sig nya kompisar, prövade på olika aktiviteter, fick ett favoritintresse och hade blivit lite äldre. Vi ville veta om denna period också för med sig förändringar i synen på friluftsliv och uteaktivitet, och frågade därför om detta. Två av respondenterna tyckte inte alls att deras inställning till att vara ute förändrades under den här perioden.

Sofie: Nej, inte alls. Det kändes ju väldigt naturligt. Alltså vi var ju ute och skötte om islandshästarna, jag och min kompis, vi var ju där och jobbade gratis liksom, heltid. Vi var ju utomhus där liksom hela tiden, hela tiden. Vi bodde där.

Archibald: Man vill ju va ute. Det beror ju liksom på vilket umgänge man hamnar i också att. Har man flera kompisar som inte vill va ute och leka så e det ju svårt att säga att man vill gå ut och leka. Nä, det förändrar inte min grundsyn. Det gör jag fortfarande.

De övriga fyra däremot tyckte att det skedde vissa förändringar under denna period, framförallt i mellanstadiet.

Matilda: Ja, jag ville ju inte vara lika mycket ute då eftersom man hade blivit uttjatad så mycket. Då blir man bara NEJ, nu vill jag inte mer, nu får det räcka och sådär. Men sen nu när jag har blivit lite äldre, och det har kommit tillbaka, då tycker jag att det är mycket roligare att va ute och sådär. Nu tycker jag att det är kul. Men då var jag såhär, nej nu vill jag inte, nu så vill jag va inne och titta på TV typ.

Rebecca: Men jag tror att jag, i mellanstadiet blev det väl mer en negativ syn på att vara ute, då blev det lie sådär... Men då var ju allting ganska negativt, det är så där näää, allting som man borde göra, eller allting som är nyttigt, och allting sånt där som SKA, det blir väl lite sådär... Det blev jag lite anti mot, så då var det inte lika populärt att vara ute och att gå på promenader och sådär med mamma. Det var ju lite pinsamt om nå'n skulle se en och allt sånt där, det är ju så många andra faktorer som då helt plötsligt börjar inverka och man börjar tänka på vad andra tycker och sånt där. Det gör man ju inte när man är liten utan då lever man ju i sin egen lilla värld och ser ju inte så mycket omgivningen, men så att i mellanstadiet var det nog ganska sådär, nä...

Leo: Ja, det var säkert mindre roligt, beroende på vad man gjorde. Att bara vara ute i skogen och inte göra någonting kanske, med mamma och pappa kanske inte var så jättekul. Men jag vet att jag lekte väldigt mycket ute i skogen, byggde kojor och hela det där racet liksom. Så att, jag var ju inte någon som satt inne och kolla på tv hela dagarna. Det var man ju inte. Men kanske i anordnade former då, liksom, nu ska vi ut och grilla korv liksom kanske var mindre roligt då än vad det var på dagis om man säger så. Ja, som exempel.

Linnéa: Alltså man var ju mycket mindre ute eftersom man var ju med i skolan liksom, fast sen märkte man nog också att... Jag tror jag var ute mindre på helgerna också för att när jag började skolan så flyttade vi till ett radhus från lägenheten och jag tror att man är nog utomhus mycket mer när man är liten och när man bor i lägenhet för då är det inte mycket plats och sådär.

Vi ser här att fyra av respondenterna under mellanstadietiden börjar få mindre intresse för utevistelse. Framförallt berodde detta på att personerna kom i den åldern då de ville börja bestämma själv vad de skulle göra, vilket för flera innebar att inte göra det som föräldrarna tyckte var bra. Dessutom tog skolan och nya intressen mer tid och lämnade mindre tid över till att vara ute och leka lika mycket som tidigare.

2.4 Högstadietiden

2.4.1 Idrottsintresset

Då respondenterna började högstadiet skedde inga betydande förändringar gällande kompiskrets och skola. Men våra svarande började nu komma upp i puberteten, vilket ofta innebär förändringar av något slag. Det är vanligt att idrottsintresset faller bort under högstadiet, om man inte verkligen satsar på sin sport.²⁸ Andra saker börjar nu bli intressanta, som att fika med kompisar, gå på bio, intresse för det andra könet, mm. Vi tyckte därför att det var intressant att se ifall några nya intressen kom in, eller om några gamla intressen föll bort under den här tiden.

Tre olika tendenser kan ses gällande idrottsintresset och den fysiska aktiviteten under högstadiet. Två av respondenterna säger att sporten tog all tid och att det inte fanns mycket tid över för annat.

Leo: Ja, det var ju väldigt alltid mycket hockey. Så det var väl det som var framförallt mest. [...] då blev det ju ännu mer liksom. Elitsatsning och sånt. Då strök man dom andra sportintressena. Då träna man liksom sex dar i veckan, så att det var väldigt mycket. Ja, nä men så det, man hade inte tid med så mycket annat.

Rebecca: Basketen var ju verkligen det som gällde, i och med att alla andra höll på med det också, annars kanske jag hade slutat innan i fall det hade varit så att ens kompisar hade börjat droppa av, men nu var vi ju så inpräntade på det där.

Två av de andra fortsatte båda med sina idrotter. De började träna och tävla lite mer men hade även tid för annat. Linnéa fortsatte spela badminton och började tävla en del. På frågan om hon fick några nya intressen svarade hon:

---

²⁸ Mats Franzén, Tomas Peterson, Riksidrottsförbundet i Stockholm, FoU-rapport 2004:3, *Varför lämnar ungdomar idrotten? En undersökning av fotbollstjejer och killar från 13 till 15 år* (Stockholm, 2004) s. 5f.

Linnéa: Ja att det var det att man började åka ut till stan och sådär och ja, lite såna grejer men annars så var det väl ganska lika, tror jag.

Archibald berättar om orienteringen:

Archibald: Ja. Det tog sin tid. Sen tog fritiden resten av tiden. Den oplanerade vanliga tiden.

Resterande två, som båda hade ridning som fritidsintresse, säger att det intresset tappades helt eller delvis. Båda fick nya intressen som tog över.

Sofie: Alltså jag fortsatte väl lite grann där kanske i sjuan där och sen så slutade jag för då blev det sådär, man gjorde typ andra grejer om dagarna. Det var lite en naturlig övergång där kanske. Då gjorde man annat liksom.

Matilda: Men nu var det ju bara att jag var där en gång i veckan och red och så var med kompisar och var mer ute. Och gick på bio och såna saker. Var i stan och fikade och sådär. Så det var inte lika mycket hästar då.

Av samtalen kan vi konstatera att det inte var några speciella händelser som ledde till dessa olika riktningar. I och med att respondenterna blev äldre kom de fortsatta intressena naturligt, både för dem som fortsatte träna och för de som trappade ner. Vi kan inte utläsa några speciella faktorer till att detta hände, förutom just det att respondenterna blev äldre.

2.4.2 Familjeaktiviteter

När det gäller familjeaktiviteterna så fortsatte alla att göra saker tillsammans med familjen under högstadiet, fast i olika utsträckning. Två av respondenterna fortsatte som förut, där skedde ingen förändring i mängd eller typ av aktivitet. Resterande fyra personer säger att de minskade på de gemensamma aktiviteterna med familjen. Detta p.g.a. andra intressen och kompisar som tog över. De aktiviteter som höll i sig var främst semesterveckor till sommar/fritidshus, och det som prioriterades bort var det mer spontana och i viss mån helgaktiviteterna. De minskade gemensamma aktiviteterna berodde också lite på att man började tycka att föräldrarna är pinsamma och att man ville göra sig fri från dem.

Rebecca: Alltså under högstadiet började väl, då är det inte så mycket, jag tror väl kanske i och för sig att det är i femman och sexan som man börjar tycka att föräldrarna är pinsamma. Jag vet inte, men det sitter väl kvar även i högstadiet att man är lite sådär näää, inte mamma och pappa, man kan ju inte bli sedd med dom och sådär, så då blev det ju inte lika mycket.

Men vi har ju alltid ändå gjort ganska mycket tycker jag ändå [...]. [---] Men inte, inte som man gör när man är liten. Nu var det ju mer kompisar och alla hade egna intressen mer eller mindre, eller alla, jag och min bror hade egna intressen, så att då fick ju familjelivet ge vika för de olika.

Leo: Ja, alltså man blev väl mer negativt inställd till det och ja, komma ut och göra saker med föräldrarna, men till exempel sånt som att åka upp till fjällen liksom tyckte man ju att det var roligt och. Det kanske inte blev lika mycket aktiviteter på helgerna liksom eller så då. Men det var nå'nting som trappas av successivt. Det har väl att göra med hela den här frigörelsen från föräldrarna och ja, det där racet.

2.4.3 Synen på friluftsliv

Självklart ville vi också veta ifall synen på friluftsliv och inställningen till att vara ute förändrades under den här perioden. En av de två som inte hade upplevt några förändringar under låg- och mellanstadiet fick en mer positiv inställning till friluftsliv.

Archibald: Ja, man uppskatta ju mer att vara ute kanske, men man var ju ute frivilligt och tränade och höll på i mycket större omfattning.

Två av de svarande upplevde inte att själva inställningen förändrades trots att de började vara ute mindre.

Sofie: Ja, ja ja absolut, det var ju ingenting som hade förändrats, det var mer sådära, du vet den där, när man liksom, när man sådär slutade va i stallet kanske, man började gå på andra, på ställen sådära, man tycker sånt där e kul, sminka sig liksom. Och köpa kläder sådär.

Linnéa: Nej, men det kanske var lite mera, inte lika positivt, alltså jag tror det blev ganska automatiskt att man inte var ute så himla mycket liksom, inte direkt att inställningen liksom ändrades utan, ja...

Tre av dem som redan under mellanstadiet började få en mer negativ bild av friluftsliv upplevde att detta förstärktes under högstadietiden. Det blev lite av en revolt mot det att man SKA vara ute, som de alltid fått höra från föräldrarna under hela uppväxten.

Matilda: [...] då var det inte lika roligt att va ute tycker jag. Då var det mer att man var inne och var med kompisar inne och gjorde saker eller, var inte alls.

Rebecca: Ja man kanske blev lite mer pubertal på högstadiet, lite, ännu mer ”öööh, vad tråkigt ööh”. Man är väl ganska, under högstadiet är man väl ganska på nåt sätt oengagerad tror jag i saker och ting. Man är ju ganska mycket inne i sin egen värld, och sina egna problem ganska mycket. [...] man är väl lite som en zombie, tror jag. [...] Lite mer också försöka bryta sig ur det här mönstret att man SKA på gå promenad, ”nä det ska man inte alls det, jag vill inte”, lite det där tror jag.

Under högstadiet var det alltså en person som fick en ännu mer positiv syn än han tidigare haft. Övriga fem upplevde att de var ute mindre, varav två inte tyckte att själva inställningen ändrades och tre tyckte att inställningen blivit än mer negativ. Mycket berodde också här på att man började göra andra saker med kompisar, som att fika och gå på bio.

2.5 Gymnasietiden

2.5.1 Intressen

Inför gymnasiet finns en valfrihet angående skola och vad man vill studera. Framtidsplaner, intressen, kompisar och plats är exempel på faktorer som kan påverka valet. Beroende på vilken skola och vilket program man väljer kan större förändringar ske både inom kompiskrets och inom intresseområden. Vi ville se om gymnasietiden innebar några förändringar i respondenternas intressen. Två av respondenterna fortsatte med sina huvudintressen i och med det valda gymnasieprogrammet. Den ena läste natur med inriktning orientering och den andra läste på ett naturbruksgymnasium med inriktning islandshäst.

Archibald: Ja, orienteringen fortsatte att hålla i sig, vi läste ju special, vi var ett gäng, fyra fem stycken som läste så här specialidrott, vi läste orientering hade det på schemat liksom.

Den fysiska aktiviteten fick de då automatiskt under skoltid och hade därefter tid för andra intressen. Matilda svarar på frågan om hästarna tog mycket av fritiden också:

Matilda: Nej, det är inte så mycket faktiskt. Vi är mest inne i stan och gör saker där, går på bio och fikar, det är inte så mycket hästar.

En av respondenterna bytte helt huvudintresse i och med gymnasievalet. Han började på ett IT-gymnasium och fick därmed ett nytt intresse som tog all hans tid. Ishockeyn fick då ge vika.

Leo: [---]Eh, ja så det blev ju mer och mer, jag fick ju ett intresse där också och börja göra mycket hemsidor och. Så det kanske var det som kom till motvikten. Jag tror jag sluta spela hockey där, 16, 17 år kanske, tror jag att det var. Svårt att komma ihåg. Och det väl just att it biten tog över, jag tyckte det var kul och. Det var inte det att jag satt och spelade mycket utan jag lärde mig mycket och började jobba redan frilans med egen firma mot reklambyråer och företag med egna kunder och sådär. Gjorde hemsidor och så, mmm. Så att då, det tyckte jag var väldigt kul och då tog ju det naturligtvis väldigt mycket tid liksom. Det var nåt nytt då så att det, ja, det var mycket sånt då.

Två andra respondenter slutade med sina tidigare huvudintressen men fortsatte att vara fysiskt aktiva i någon form. Gymnasievalet i sig var inte något som påverkade dem till att sluta med sina idrotter, de tröttnade helt enkelt. Utöver att prova lite olika former av träning var det studierna och andra intressen som tog mycket av tiden.

Linnéa: Ja, jag slutade ju spela badminton typ i tvåan på gymnasiet, fast det var inte roligt längre, det var bara... Då började jag väl, då började jag gå på friskis. Först började jag på friskis-pass och sen var inte det så roligt längre så då började jag gå på gym istället så då gymmade jag och sprang. Och sen, ja och sen, man började ju, det var ju typ där man började gå ut och sådär, lite mera sådär.

Rebecca: Efter högstadiet var det gymnasiet då. Så att då, alltså gymnasiet tog, då slutade jag, då spelade jag ju inte basket längre, då slutade jag, men jag coachade i ettan och tvåan på gymnasiet, så att det tog ju ganska mycket tid. [---] Och sen tar ju skolan relativt mycket tid och sen så är det ju kompisar och allt det där runtomkring, sociala som spelar ganska stor roll.

Den sista respondenten bytte kompiskrets helt och fick nya intressen under gymnasietiden, som bio, fika med kompisar osv. Något idrottsutövande ingick dock inte inom hennes intresseområde men hon var mycket ute och gick, vilket hon alltid gjort.

Sofie: Jag gick till skolan och jag gick till Ropsten och jag gick gick gick hela tiden. Gick hem på kvällarna och sådär. [---] Men det har jag alltid gjort, gått hela tiden. Alltid. Så att jag missa bussen med flit nästan.

Svaren vi fått visar att val av gymnasieskola har en viss inverkan på intressena. Gymnasieinriktning kan väljas utifrån det intresse man redan har, en annan möjlighet är att pröva något helt nytt som ibland helt eller delvis tar över det gamla intresset. I och med skolbyte och därmed nya kompisar kan även andra intressen fås. En tendens vi ser under den här perioden

är att aktiviteter med kompisar, som bio och fika, tar en stor del av personernas liv. Dessa intressen tar mer tid nu än under högstadiet.

2.5.2 Familjeaktiviteter

När det gäller de gemensamma aktiviteterna med familjen under gymnasietiden nämner alla att dessa minskade men inte slutade helt. De fasta semesterveckorna höll i sig men i övrigt var det aktiviteter med kompisar som ersatte familjetiden.

Linnéa: Ja, alltså det har varit mindre och mindre hela tiden men alltså, jag åker fortfarande en vecka tillsammans till fjällen och sådär.

Rebecca: Ja, jag skulle säga att jag var ganska upptagen då under gymnasietiden, sen åkte man kanske på semester eller gjorde nåt sånt där, men man hade ju inte alls tid på samma sätt och umgås.

Det är naturligt att kompisarna tar över tiden med familjen när man blir äldre. Av respondenternas svar kan vi också se en tendens till att man fortfarande gör samma typ av aktiviteter man tidigare gjort med familjen, men nu gör det med kompisarna istället.

Leo: Ja, jag åkte ju, snowboard har ju vart kul liksom hela tiden. Så då började man ju göra lite egna resor med kompisar och sånt där också då. Men fortfarande med familjen varje år.

Rebecca: Det här med att bara umgås och gå ut och gå och sånt där det blev väl mindre och mindre. Fast det var väl... har vi väl ändå alltid gjort, men det kanske mer tog över att man gjorde det med kompisarna också för dom hade samma tider. [---] Det minskade ju för allting annat tar från den där familjetiden som man hade när man var liten.

2.5.3 Synen på friluftsliv

När vi frågade om inställningen till friluftsliv under gymnasiet förändrades något från högstadiet fick vi två olika svar. Två av dem som hade en negativ bild av friluftsliv under både mellan- och högstadiet började återigen nu få en mer positiv syn på att vara utomhus.

Rebecca: Så att det blir mer och mer positivt och man blir mer och mer uppskattar det här när man har rast, då kan man ju gå ut när det är fint väder. Bara sätta sig ute och få lite frisk luft sådär, det tyckte vi var jätteskönt, så det gjorde vi hela gymnasiet, då var vi alltid ute och typ satt i gräset när, förutsatt att det var varmt då.

Matilda: Men sen när jag började gymnasiet då var det, då började jag lite mer, tyckte jag det var kul igen att åka skridskor och va ute med familjen och göra liksom såna grejer.

Övriga respondenter säger att inställningen från högstadiet inte förändrades något under gymnasietiden. Två av dem var fortfarande positiva till friluftsliv och övriga två hade en mer negativ inställning.

2.6 Efter gymnasiet och situationen idag

2.6.1 Närheten till naturen

Respondenterna är idag mellan 20 och 24 år. Alla utom två har flyttat hemifrån. Då personerna är uppväxta nära naturområdena ville vi gärna se hur viktigt detta var för dem idag. Samtliga respondenter tycker att närheten till naturen är viktig. Även de som inte har flyttat hemifrån menar att de kommer att tänka på detta då de gör det. Som det ser ut idag tycker alla utom en person att de bor nära till natur. Sofie, som bor i en lägenhet inne i stan, berättar:

Sofie: Nej, det alltså det är ju ganska nära till Djurgården men nej jag tycker det känns lite störligt nästan.

På frågan om hon tycker närheten är viktig säger hon:

Sofie: Ja, det tycker jag. Ja, det är som att bo i en liten bubbla såhär.[---]

Även Leo har provat på att bo inne i stan men trivdes inte med det i längden. Om sitt boende idag säger han:

Leo: Ja, det är väldigt nära. Det är bara att kliva utanför dörren liksom. Det är ju ganska obebyggt fortfarande därå, det är en sån här stor halvö eller vad man ska säga, så det finns ju vatten och allt möjligt.

Efter flytten känner han också:

Leo: Ja precis, så det var rätt skönt. Och då kände vi verkligen, nu hade vi liksom provat bo i stan och så kände vi att det här var inget för oss liksom, alls.

Tre av respondenterna nämner att närheten är viktig för att kunna springa och träna. Frisk luft, promenader, husdjur och andra friluftaktiviteter är exempel på faktorer som bidrar till att alla tycker att närheten till naturen är viktig.

Matilda: Ja, det tycker jag är viktigt, för jag vill ju ha en hund också, en egen hund. Så då tycker jag att det är viktigt att man kan va ute med den mycket i naturen och sådär. Och jag vill ju få frisk luft och va ute och så. Det tycker jag är viktigt.

Rebecca: Så att då bor vi nära Hagaparken, så det är jättebra, då kan man springa där, där har dom ju jättefina spår och sånt där. [---] Jag tycker det är jätteskönt att kunna gå ut och sen hamna så nära naturen. [---] [...] så att det är ju jätte, det är jätteviktigt. Sen har jag en liten katt också som jag gärna vill att hon ska kunna vara ute lite.

Archibald: Ja, framförallt i och med att jag fortfarande orienterar så vill jag ha nära till träningar och liksom lite så, så att ja det är viktigt. Men å andra sidan, jag skulle inte ha nåt emot att bo i stan heller, bara för att det är i stan. Men då blir restiden längre till att komma, så att javisst i viss mån är det att man vill ha nära till naturen det är det.

2.6.2 Intresset för friluftsliv

Efter gymnasiet och fram till idag har respondenterna valt väldigt olika inriktningar i livet. Många faktorer har haft olika betydelse för hur aktiva de har varit från period till period. Av intervjuerna kan vi utläsa att samtliga sex idag har ett intresse för friluftsliv. Från att ha varit väldigt mycket ute som barn har de flesta haft en nedgång under någon period av livet, men sedan fått tillbaka intresset då de blivit äldre. Två av personerna har dock bibehållit intresset under hela uppväxten och är även idag positivt inställda till friluftsliv.

Sofie: Ja fast den här grundtanken att vilja röra, eller att vilja vara utomhus är ju ändå kvar liksom, hela tiden.

Övriga fyra blev mer negativt inställda under mellanstadiet, vilket för tre av dem ytterligare förstärktes under högstadietiden.

Matilda: Ja, jag ville ju inte vara lika mycket ute då eftersom man hade blivit uttjatad så mycket. Då blir man bara NEJ, nu vill jag inte mer, nu får det räcka och sådär.

Efter det har dock alla fyra fått tillbaka intresset och är idag väldigt positivt inställda till att vara ute. För två av dem har detta skett under gymnasietiden.

Matilda: Men sen nu när jag har blivit lite äldre, och det har kommit tillbaka, då tycker jag att det är mycket roligare att va ute och sådär. Nu tycker jag att det är kul.

Rebecca: Ja, men då tror jag att inställningen blev ganska positiv [...]. Alltså när man var lite yngre, i mellanstadiet och även i början av högstadiet så är man ju lite sådär, ja man vill inte göra nånting som skiljer sig från mängden [...] Men sen i gymnasiet så började man ju bryta sig lite fri från det och säger att ”men jag tycker att det är jättekul och gå på promenad” så vi gick ju ALLTID på promenader kompisarna.

Övriga två respondenter har fått tillbaka friluftsintrasset på senare tid. För en av dessa kom intrasset tillbaka i och med att han fick barn och flyttade till ett område med mycket natur igen. Han hade insett att boende i staden inte var något för honom.

Leo: Som sagt det var väl ett tag sen man kände att det här friluftsracet eller vad man ska säga då som man har fått med sig, att det var så aktivt eller roligt kanske heller då. Men nu känner man ju, nu skulle man ju vilja ta upp det, känner jag, att det skulle va jävligt roligt faktiskt. Det har man inte haft tid att göra någonting på flera år varken åkt skidor eller ja, det har vart jäkligt mycket.[---] Jag känner ju det att det skulle va kul och ja mer, alltså skridskoåkning. Jag skulle vilja börja med långfärdsskidor och ja långfärdsskridskor och ja, kajak skulle jag vilja prova nu när man bor så nära.

Sammanfattat ser vi att två av personerna har bibehållit intrasset under hela tiden från barndomen till vuxen ålder. Fyra av personerna har tappat intrasset helt eller delvis under någon period av uppväxten, men fått tillbaka den positiva inställningen som vuxen. Detta stärker också det Anette Sandberg visat i sin forskning. Där fick hon fram resultatet att skogen var ett av de viktigaste ställena för minnen om lek upp till tolv års ålder. Därefter var diskot det mest återkommande stället upp till sjutton år. I vuxen ålder var åter skogen det mest förekommande stället.²⁹ Precis som hon har vi funnit att intrassen från barndomen trappas av under en tid i uppväxten, men sedan återkommer som vuxen.

2.6.3 Aktiviteten idag

Samtliga har ett gediget intresse för friluftsliv och fysisk aktivitet men mängden och intensiteten skiljer sig markant åt mellan de svarande. Fem av respondenterna har under hela tiden varit mer eller mindre fysiskt aktiva i någon form. För dessa har tiden varit och är fortfarande det största hindret till att vara så pass aktiva som de önskar. En sammanställning

---

²⁹ Sandberg, s. 214.

av personernas aktivitetsvanor idag ger oss en klarare bild av hur aktiva personerna är i form av fysisk aktivitet eller friluftsliv:

- Archibald är fortfarande aktiv med orienteringen och målet idag är att träna fem till sex gånger i veckan. Tyvärr finns inte alltid tid till det så träningsmängden varierar, men det blir i alla fall minst fyra gånger i veckan. Dessutom har han många andra aktiva intressen:

Archibald: [...] när det gäller fritidsintressen om ni vill veta allmänt vad jag håller på med så håller jag på med klättring också, om man skall säga lite friluftsaktigt, och tycker det är kul att åka längdskidor och skridskor och kajak och sådär. Men det är inget man håller på med på regelbunden basis direkt men, det är den typen av intressen [...].

- Matilda rider en gång i veckan men har inget annat särskilt idrottsintresse. Hon är ofta ute och går med hunden och leker och tränar med denna. Hon åker även långfärdsskridskor med föräldrarna ibland på helgerna.

Matilda: Ja, nu är jag ute mycket i naturen igen och tränar och sådär och så. Särskilt nu när det är vinter. Hon älskar ju snön så då är man ute mycket.

- Rebecca går nu på gym och springer ganska mycket sommartid. Hon vill gärna träna fyra gånger i veckan men det är inte alltid hon hinner med det. Ett måste är dock att träna minst tre gånger per vecka. Utöver det går hon gärna och ofta på promenader. Hon tycker väldigt mycket om att vara ute i naturen och att plocka bär och svamp, och försöker göra det ofta när det är säsong.

Rebecca: Jaa, det är nog det, jag är nog Mulle-tönt. [...] Och många som har haft lantställen då, som vi har varit och hälsat på, mina kompisar som har lantställen, där plockar man ju liksom bär och svamp och allt sånt där. [...] Så att det gör jag ganska ofta, eller ja, jag försöker göra det ofta.

- Sofie är aktiv i form av promenader. Hon säger att hon går hela tiden, överallt.

Sofie: Jag går hela tiden. Så det, det gör jag verkligen. Jag går och går och går. [---]. Men alla blir så chockerade för att man går hela tiden. När man har vart ute på kvällarna och går från Slussen och såhär. Går du, är du knäpp? Men jag tycker det är skönt.

- Leo tycker att han knappt är fysiskt aktiv alls idag. Han och frun går dock ut och går i skogen några timmar varje helg. Det finns inte mycket tid för friluftsliv just nu i hans liv, men planerna är stora för framtiden. Det finns mycket han vill göra, speciellt nu när de bor så som de gör med riktigt bra förutsättningar för friluftsliv.
- Linnéa är ute och cyklar och springer mycket sommartid. Hon har också vintertid börjat gå hem från jobbet, och det blir ungefär en timme 2-3 gånger i veckan. Intresset för skidåkning har alltid funnits och hon åker fortfarande till fjällen med familjen minst en vecka varje år. Hon känner att hon inte orkar träna så mycket när hon arbetar heltid och måste gå upp väldigt tidigt på morgnarna då hon börjar klockan sex.

Respondenterna gick olika lång tid på Mulleborg. Den kortaste tiden var två år och den längsta var fyra år. Vi ville därför se om vi kunde hitta några samband mellan hur lång tid de gick där och hur aktiva de är idag. Något sådant samband gick dock inte att urskilja.

2.6.4 Tankar om barns utomhusvistelse

Flera av respondenterna har på senare tid haft egna tankar om utomhuspedagogik för barn. Även om vissa av dem haft perioder i livet då de inte själva varit aktiva, har de tankar om hur bra det är för barnen. En av respondenterna har själv fått barn nyligen och har därför funderat på vilken typ av förskola ha vill ha sitt barn på.

Leo: Det kommer att bli nåt liknande. Nu har dom ju inget just i Friluftsförbundet regi där ute då tyvärr men. Nåt liknande blir det ju. Och sen ja, alltså va ute mycket själv, och sätta den prägeln liksom att man gör mycket saker. Som mina föräldrar gjorde. Det tror jag är väldigt viktigt. Annars så kan dom ju aldrig få det intresset liksom, om man inte gör det från början.

Två av respondenterna har arbetat med barn, både i inomhus- och utomhusmiljö.

Matilda: Det är inte så, alltså det är några timmar om dan, men det är inte alls lika mycket som det är på friluftsdagis. Dom är väl inne rätt mycket. Det är lite synd tycker jag. Barn behöver ju, dom blir ju så stömmiga och sådär, mycket energi så det är bra att komma ut och. Så det är lite synd att de är ute så pass lite.

Rebecca: [...] och det är ju väldigt roligt för man ser ju att barnen har så roligt när de är ute. [...] nu när jag jobbade på fritids det senaste året då så har vi ute dagar, försöker vi ha det på

torsdagar t.ex. då. Och det är alltid sådär, typ tjejerna och killarna i trean då "nej, vi vill inte" för dom är ju lite stora och, dom i ettan tycker det är ganska kul och dom i tvåan tycker också det är helt OK i alla fall. Och sen när dom väl är ute, när man väl har fått ut dom i skogen då är det ju jättekul, då vill dom ju inte gå hem.

Vi ser här hur viktigt respondenterna tycker det är för barnen att vara ute. Vi tror att tiden i Mulleborg har gett dem en grundläggande positiv syn på utevistelsen, och att de egna minnena från den här tiden är väldigt bra. Denna uppfattning stärks av Leos resonemang om att han vill ha sina egna barn på en friluftsförskola.

2.7 Påverkansfaktorer

Efter att ha fått en bild av personernas uppväxt är det nu intressant att se är vilka faktorer som har bidragit till att personerna är så positivt inställda till friluftsliv idag.

2.7.1 Respondenternas tankar

Då vi bad respondenterna själva berätta vad de trodde att hade inverkat, visade det sig att alla ansåg att det till stor del beror på föräldrarnas inställning och att de alltid varit ute mycket. Det blev naturligt för barnen att vistas utomhus då föräldrarna också gjorde det. För många blev det en vana.

Linnéa: Det är nog mest mina föräldrar och sen typ att man har det från grunden liksom. Att man har det invariant liksom.

Archibald: Jag tror att mycket hänger faktiskt på när man var liten, mycket på föräldrarna. Vad man vart tvingad till att göra mer eller mindre. Och deras syn på saker och ting. Även om dom inte direkt säger, man säger nåt som förälder så, så får man, så märker man ändå vad föräldrarna vill och då vill man inte göra dem besvikna. Och det sätter sina spår när man blir äldre tror jag.

Fyra av respondenterna säger att, förutom föräldrarnas påverkan, även förskoletiden på Mulleborg har haft stor betydelse för deras inställning idag

Rebecca: Mm, ja det måste ju vara, alltså dels mina föräldrars syn på uteliv, så att dom är väldigt, framförallt min pappa då, väldigt hurtig. [---] Och sen så att jag, dagiset, att där tyckte jag det var så kul. Och där fick man ju lära sig mycket, man lärde sig liksom om allemansrätten, om olika bär och sånt där. Och blad och sådär, och det kommer man ju

fortfarande ihåg. [---] Så att det är mycket föräldrarna och dagiset, och att dagiset var så pass roligt ändå.

Matilda: Det är nog mycket mina föräldrar som har tyckt att det, det var viktigt att va ute och få frisk luft och sådär. Att det har spelat stor roll. Och sen att jag började på just det dagiset. Jag har fått lära mig mycket att man ska va ute, att det är bra och nyttigt och så. Det är väl väldigt stor roll. Det är väl det att, båda delarna, kombinerat med varandra. [---] Annars tror jag inte att det hade vart, om inte mina föräldrar hade vart så intresserade, då hade nog inte jag heller det. Det är nog mycket det att man får lära sig när man är liten att, det är ju det som är kul, att vara ute och sådär.

Sofie: Det var det här med att gå på Mulleborg alltså. Det att gå till Gösta Frohm och sådär. Vi gick ju där, vi var ute hela tiden. [---] Gösta Frohm, det var han som var Mulle. [---] Det var roligt, att leka och va ute. I vilket väder som helst liksom, vi var ute jämt. Och det är nog faktiskt det som har gjort att man har den här inställningen att man ska va ute hela tiden. Eller så mycket som möjligt.

Leo: Ja alltså framförallt så tror jag ju, att mina föräldrar framförallt som varit aktiva, och är fortfarande aktiva. Såna saker mer än en massa grejer. Sen är det svårt att bedöma liksom också dagis, att man var ute liksom, men det är ju, det spelar ju säkert roll också. Att man bara suttit inne och kollat på TV och lekt med lego så hade man ju kanske gått en annan väg i nu också men. Så det spelar säkert roll också.

Att de i mycket tidig ålder präglats till friluftsliv och att de då fick en positiv grundinställning till utomhusvistelse har bidragit till att alla är positiva till det även idag.

2.7.2 Övriga faktorer

Undersökningen har även visat på en mängd andra faktorer som haft betydelse för personernas inställning eller hur aktiva de är.

Kompisar och partner har betydelse för intressen och aktivitet. Inverkan kan vara både positiv och negativ för friluftsintrasset. Positiv på det sättet att vänner med intresse för friluftsliv/fysisk aktivitet gör att detta upprätthålls. På samma vis kan det vara negativt om vännerna hellre vill sitta inne, då är det lätt att själv få ett minskat intresse. Oavsett vilken riktning som tar över är det roligare att göra saker tillsammans.

Rebecca: Ja men, att kompisarna ändå har vart det. Det är ju klart att det har påverkat. Om mina kompisar fortfarande var sådär, eller om det nå'n gång hade vart sådär att "nej jag vill

inte gå ut” eller ”jag tycker det är så himla jobbigt, varför ska vi göra det för?”. Då hade man ju inte gjort det. [---] Om inte dom man umgås med, och om pojkvännen hade vart att han inte hade velat gå ut eller sådär, då är det ju klart att, för det är ju ändå så att det är roligast att göra saker tillsammans.

Matilda: Att mina vänner inte tyckte att det var lika kul att va ute sådär. Det har nog spelat stor roll. Men sen när jag blev äldre så då tyckte jag att jag skulle ta upp det igen och börja åka skridskor och sådär och va ute.

Archibald: Det är det ju garanterat. Det har man ju märkt när man har flyttat och gjort andra saker. Så att ja, det är ju mest kompisar och var man hamnar nå'nstans som styr vad man gör. Man vill ju aldrig göra någonting själv i grunden ändå.

Närheten till naturen är ännu en bidragande faktor.

Rebecca: Ja, Gud ja. Bodde jag inne i stan skulle man ju aldrig vara ute i naturen, det skulle vara gräsligt. Som man kan tänka, på sommaren liksom. Man bara kan promenera ut och sätta sig, alltså det där sköna, eller bara på, alltså hösten där så länge, alltså bara gå ut och gå och såhär, nu när det är slask är det väl inte det roligaste, men annars, det är ju jätteskönt. Jag tycker det är jätteviktigt. Framförallt som liten är det ju viktigt, men även som vuxen i och med att man är så mycket inne, om man sitter på kontor eller.

Leo: Och det är ju någonting som man kommer att verkligen rycka tag i också när man bor så bra som man gör också. Så har man ju verkligen bra förutsättningar för det. Det är inte lika omständligt dårå.

Att äga hund har också visat sig vara en positiv påverkansfaktor. Eftersom hundarna kräver promenader varje dag blir det automatiskt lättare att komma ut i naturen. Dessutom ger hunden ett trevligt sällskap så man slipper vara själv på promenaden.

Matilda: Det var ju nu också när man fick hund, då börja man ju va ute mer och då märkte man att det var kul liksom att va ute och sådär.

Datorer och tv har en betydande roll för mängden utomhusvistelse både som barn och i vuxen ålder. Datorinnehav och mer tv-kanaler innebär mindre utevistelse medan avsaknande av dator och färre tv-kanaler innebär mer utevistelse. Två av respondenterna nämner detta i samtalet:

Leo: Men sen tror jag såna här småfaktorer egentligen, vi hade ju liksom ingen, ja mina kompisar kunde ju va hemma och spela dator liksom, och vi hade liksom ingen dator och vi hade inte så mycket TV-kanaler. Så det, ville man ha kul liksom, då fick man ju gå ut liksom, och göra saker. Det blev ju aldrig att man var inne egentligen. Också, så, så tror jag man skulle kunna göra idag också.

Linnéa: Så det var, jag tror jag började vara inomhus mera då faktiskt, för att, ja men dels var jag, då kom ju massa TV, barnkanaler och ja, alltså, så tror jag man tyckte det var ganska skönt att bara, ja...

Ytterligare en faktor som kom fram och som inverkar negativ på mängden fysisk aktivitet och friluftsliv är tiden.

Linnéa: Ja, ja det är klart det har. Alltså ju äldre man blir, ju mindre tid har man ju för sånt här. För såna saker liksom och, ja...

Leo: Sen rent fritidsintressen alltså, det är ju, då är det alltså småbarn och alltså det är väldigt väldigt svårt att hinna med egentligen någonting annat egentligen

Det faktum att barn spenderar mer och mer tid framför dator och tv är ett resultat av dagens samhällsutveckling. Vi är mer stressade idag då kraven är stora på att hinna med så mycket som möjligt. Det är lättare att sätta barnen framför datorn eller tv än att gå ut och leka med dem eftersom föräldrarna då hinner med mycket annat. Om barnen då får vara ute mycket då de är i förskolan/skolan så kan de ändå tillgodogöra sig de positiva effekterna som fås av utomhusvistelse.

Som vi kan se av resultatet har vi också funnit att just det faktum att personerna blir tonåringar har varit en påverkansfaktor i sig. Fyra av respondenterna tappade intresset under en period under tonåren, och vi kunde inte utläsa några speciella orsaker till detta. Själva tyckte de också att detta var en naturlig övergång.

I likhet med tidigare forskning³⁰ har vi funnit att föräldrars intresse och påverkan har varit viktig för intresset idag. Andra likheter vi funnit är att kompisars intressen har betydelse för ens egen inställning samt ägandet av hund och närheten till natur leder till att man är ute mer. Nya resultat som vi funnit i vår studie är att tillgången till dator och många tv-kanaler är en

---

³⁰ Dahle, s. 39f. Jfr Skogvang, s. 184.

inverkande faktor. Något som inte heller nämnts i Dahles och Skogvangs forskning är tidens negativa inverkan på mängden utövande av friluftsliv och fysisk aktivitet, samt det faktum att bli tonåring i sig har en betydande roll.

Samtliga respondenter är uppväxta på Lidingö i Stockholm som är en välbärgad kommun. Studier har visat att social härkomst och aktuella socioekonomiska förhållanden avspeglar sig i människors idrottsbeteende. Välsituerade och välutbildade människor idrottar mer och delvis med andra aktiviteter än vad man gör i lägre socialgrupper.³¹ Detta kan vara en bidragande orsakerna till att personerna vi intervjuat har varit så pass aktiva som de har varit. Socioekonomiska faktorer har väldigt stor betydelse om man ser till exempelvis tillgången till fritidsstuga, möjlighet att ha hund, möjligheten att utöva olika idrotter och att man skall ha tid till detta. Det kan alltså vara så att våra positiva resultat i studien delvis har sitt ursprung i det faktum att personerna kommer från en välbärgad kommun.

3. Resultatsammanfattning

Samtliga respondenter har nära till naturen (max tio minuters gångväg), och samtliga tyckte också att de utnyttjade detta som små. För många har det setts som en självklarhet att vara ute mycket som barn. Alla respondenterna har en eller båda föräldrar som själva är mycket intresserade av friluftsliv. De har också haft möjlighet till att disponera fritidshus eller segelbåt i familjen.

Respondenterna har oväntat många minnen från Mulleborg med tanke på den låga åldern vid tillfället. Dessa minnen är i huvudsak mycket positiva, vilket också var den inställning de hade till friluftsliv efter den här tiden.

Under låg- och mellanstadiet gjorde respondenterna många utomhusaktiviteter med familjen. Respondenterna testade på olika fritidssysselsättningar och fastnade alla för någon typ av idrott som huvudintresse. Synen på friluftsliv blev för fyra av respondenterna mer negativ, framförallt i mellanstadiet.

---

³¹ Tommy Andersson, Lars-Magnus Engström, Högskolan för lärarutbildning i Stockholm: Institutionen för pedagogik, Rapport 3/1983, *Idrottsvanor i ett utvecklingsperspektiv* (Stockholm, 1983) s. 75.

I högstadiet fortsatte fem av respondenterna med idrotten i olika stor utsträckning. Familjeaktiviteterna minskade, mest de spontana och helgaktiviteterna. Synen på friluftsliv blev för tre av respondenterna nu än mer negativ, för en mer positiv och för två oförändrad trots att de utövade detta mindre. Förändringen berodde främst på revolt mot föräldrarna, puberteten och viljan att bestämma själv.

Under gymnasietiden fortsatte fyra av respondenterna med fysisk aktivitet i någon form. Kompisarna tog nu över mycket av familjetiden. Valet av gymnasieskola visade sig ha en viss inverkan på intressena. Synen på friluftsliv var för två av respondenterna åter positiv, efter en period av negativ inställning. För övriga var synen oförändrad, två var fortfarande positivt inställda, två mer negativt.

Idag tycker samtliga respondenter att närheten till naturen är viktig för var de vill bo. Två har varit positivt inställda till friluftsliv och är det än idag. Övriga fyra har haft någon period då de varit mer negativt inställda, men har fått tillbaka intresset och är samtliga idag positivt inställda till friluftsliv. Några timmars promenad per vecka är den mängd aktivitet som de minst aktiva bedriver. Den mest aktiva tränar minst fyra gånger per vecka med ambitionen att hinna med fem till sex gånger.

De främsta orsakerna till att respondenterna är intresserade av friluftsliv idag är föräldrarnas intresse och påverkan samt tiden på Mulleborg. Andra faktorer som har betydelse är att man har partner eller kompisar med liknande intressen, närheten till natur, att äga hund, huruvida man har dator och/eller många tv-kanaler, tid till någon aktivitet samt att bli tonåring.

Förslag på vidare forskning kunde vara att utföra liknade undersökningar med en kontrollgrupp. Genom att även intervjua en grupp elever från en vanlig förskola skulle det vara möjligt att hitta ytterligare påverkansfaktorer och även se vilka skillnader som föreligger angående aktiviteten idag. En annan intressant studie skulle vara att undersöka vilka faktorer som haft betydelse för intresset i en grupp personer som inte gått på I Ur och Skur men ändå är aktiva inom friluftsliv idag. Ytterligare en studie som vore givande skulle vara att undersöka ifall det finns skillnader i påverkansfaktorer hos friluftslivsintresserade personer från olika generationer.

4. Slutsats

Av resultaten kan vi konstatera att friluftsliv i tidig ålder bidrar till ett intresse som vuxen. Vi har även hittat andra faktorer som haft inverkan på detta. Vår hypotes om att personer som gått i I Ur och Skur förskola även i vuxen ålder har ett intresse för friluftsliv eller fysisk aktivitet har blivit verifierad.

Svar på frågeställningarna:

- Samtliga respondenter är aktiva i någon form av friluftsliv eller fysisk aktivitet idag, men omfattningen är väldigt olika. Samtliga anser att det är viktigt att vara ute och har ambitionen att vara aktiva. Tiden är det största hindret till att personerna inte är så aktiva som de skulle önska.
- Omfattningen av friluftsliv/fysisk aktivitet är väldigt olika. Den sträcker sig från några timmars promenad till fyra eller fler tillfällen hård fysisk träning per vecka. Aktiviteterna som utövas är promenader, ridning, lek och träning med hund, långfärdsskridskoåkning, cykling, löpning, längd- och utförsåkning på skidor, gymträning, svamp- och bärplockning, orientering, klättring och kajakpaddling.
- De viktigaste faktorerna under uppväxten som bidragit till att personerna har bibehållit intresset för friluftsliv är föräldrarnas intresse och påverkan samt tiden på Mulleborg. Andra faktorer vi har hittat är vänner eller partner med liknande intressen, närheten till natur, ägande av hund, huruvida man har dator och/eller många tv-kanaler, tid till aktivitet samt att bli tonåring.

5. Käll- och litteraturförteckning

5.1 Otryckta källor

Muntlig källa

Intervju 2006-02-07 med Rebecca

I författarens ägo

Bandupptagning med utskrifter

Intervju 2006-01-27 med Archibald

Intervju 2006-01-27 med Sofie

Intervju 2006-02-06 med Matilda

Intervju 2006-02-06 med Leo

Intervju 2006-02-07 med Linnéa

Intervju 2006-02-08 med Rebecca

5.2 Tryckta källor

Andersson Tommy, Engström Lars-Magnus, Högskolan för lärarutbildning i Stockholm: Institutionen för pedagogik, Rapport 3/1983, *Idrottsvanor i ett utvecklingsperspektiv* (Stockholm, 1983)

Dahle Børge, "Naturförvaltning og Friluftsliv: i lokale samfunn, lokalbefolkningens medvirkning: Sosialisering til friluftsliv", *Notater og rapporter fra Norges Idrettshøgskole*, 93 (Oslo: Norges idrettshøgskole 1989)

Franzén Mats, Peterson Tomas, Riksidrottsförbundet i Stockholm, FoU-rapport 2004:3, *Varför lämnar ungdomar idrotten? En undersökning av fotbollstjejer och killar från 13 till 15 år* (Stockholm, 2004)

Friluftsförbundet material, "*Friluftsliv för barn*". (Friluftsförbundet, 2003-10-10)

Friluftsförbundet material, *Föräldravägen daghem med friluftsförbundets verksamhet som bas*. (1987)

Friluftsförbundet material, *Vi vill ta ett steg tillbaka. Till naturen.: Om förskolorna och fritidshemmen där barnen är ute i ur och skur*.

Grahn Patrik, "Lekar i skog ger barn identitet", *Skog & forskning* (1997:1)

Nationalecyklopedins ordbok, utarbetad vid Språkdata, Göteborgs universitet, II (Höganäs: Bra Böcker, 1995-1996)

Nonis Karen P., "Kindergarten teachers' views about the importance of preschoolers' participation in sports in Singapore", *Early Child Development and Care*, 175 (2005)

Norling Ingemar, *Naturens och trädgårdens betydelse för hälsa och livskvalitet* (Göteborgs botaniska trädgård, 2001)

Sandberg Anette, "Play Memories and Place Identity", *Early Child Development and Care*, 173(2-3) (2003)

Skogvang Bente Ovedie, *Socialisering til friluftsliv: En kartleggingsundersøkelse av friluftsliv blant personer som var gymnaselever i Trondheim på 1970-tallet: Påvirkning under oppvekst og gymnastid og friluftslivsvaner i dag* (Oslo: Norges idrettshøgskole, 1993)

Statens folkhälsoinstitut, *Den nya folkhälsopolitiken: Nationella mål för folkhälsan* (Sandviken: Sandvikens tryckeri, 2004)

Statistiska centralbyrån, *Levnadsförhållanden rapport 110, Barns villkor*, (Stockholm: SCB, 2005)

Statistiska centralbyrån, *Tid för vardagsliv, kvinnors och mäns tidsanvändning 1990/91 och 2000/01*, (Stockholm: SCB, 2003)

Stukát Staffan, *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap* (Lund: Studentlitteratur, 2005)

5.3 Elektroniska källor

Friluftsrämjandets riksorganisation <info@frilufts.se> Friluftspolitiskt program, (publiceringsdatum saknas) <<http://www2.frilufts.se/flf/flf.dsp?dsp=friluftspolitisktprogram>> (2006-01-11)

Friluftsrämjandets riksorganisation <info@frilufts.se> I Ur och Skur: en beskrivning av verksamheten, (publiceringsdatum saknas) <<http://www2.frilufts.se/dynasite/htdocs/objects/I%20U%20och%20Skurfolder.pdf>> (2006-02-24)

Friluftsrämjandets riksorganisation <info@frilufts.se> Om oss, (publiceringsdatum saknas) <<http://www2.frilufts.se/flf/flf.dsp?dsp=dettaarvi>> (2006-01-16)

Bilaga 1

KÄLL- OCH LITTERATURSÖKNING

VAD?

Ämnesord	Synonymer
<i>Friluftsliv</i>	<i>Outdoor life</i> <i>Outdoor recreation</i> <i>Outdoor activity</i>
<i>Barndom</i>	<i>Childhood</i> <i>Early childhood</i>
<i>Förskola</i>	<i>Preschool</i>
<i>Livslångt intresse</i>	<i>Long-term effect</i>
<i>Erfarenheter</i>	<i>Experiences</i>

VARFÖR?

Dessa ämnesord speglar det område vi vill undersöka. Då det var svårt att hitta relevanta artiklar försökte vi med många olika kombinationer av dessa. Vi sökte även på namnen Vestheim och Skogvang, då dessa namn ofta kom upp i samband med andra sökningar.

HUR?

Databas	Söksträng	Antal träffar
<i>ERIC / CSA</i>	<i>"early childhood" AND outdoor*</i>	458
<i>ERIC</i>	<i>Borge Dahle</i>	2
<i>Google Scholar</i>	<i>children AND experiences AND "outdoor life" AND "long-term effect"</i>	4
	<i>effects AND "outdoor life" AND children</i>	527
<i>Norart</i>	<i>Vestheim</i>	30
<i>BIBSYS</i>	<i>Vestheim</i>	63
<i>Libris</i>	<i>Skogvang</i>	3

KOMMENTARER:

De bästa databaserna att söka i var de samhällsvetenskapliga: pedagogik, psykologi, sociologi. Då vi sökte i databaser för medicin, hälsa, fysiologi fick vi nästan bara fram artiklar om olika sjukdomar, varför dessa valdes bort i sökningen. Mycket forskning om friluftsliv har gjorts i Norge, varför vi också sökte i de norska databaserna.

Informationsbrev

Du är utvald som en av de sex personer vi vill intervjua inom ramen för vårt examensarbete. Detta arbete utförs på uppdrag av Friluftsförbundet i Stockholm. Syftet med arbetet är att undersöka huruvida friluftsliv i tidig ålder bidrar till ett bibehållet intresse som vuxen, samt vilka andra orsaker som spelar in för bibehållet/förlorat intresse.

Uppgifterna kommer att behandlas konfidentiellt. Det är endast vi två (Heidi och Johanna) som kommer att ha tillgång till era namn. I arbetet kommer fingerade namn att användas. Banden och utskrifterna av dessa kommer att förvaras av oss fram tills efter opposition, varefter de kommer att förstöras. Opponenterna och seminarieledaren kommer vid förfrågan få tillgång till utskrifterna, då endast med fingerade namn.

Vi vill väldigt gärna, med din tillåtelse, banda intervjun för att lättare kunna bearbeta materialet och använda citat i resultatredovisningen.

Om du är intresserad får du givetvis ett exemplar av det färdiga arbetet.

Har du några frågor eller vill lägga till något får du gärna kontakta oss eller vår handledare Rolf Carlson på GIH.

Telefon: Rolf: 4022248
Heidi: 073-5520312
Johanna: 070-4024556

Tack för din medverkan,
Heidi och Johanna

Bilaga 3

Intervjuunderlag:

Allmänt om uppväxten:

- Bodde ni under din uppväxt nära naturen? (Hur nära? Vilken typ av natur? Utnyttjade du detta? Hur?)
- Har ni haft hund under uppväxten? (Betydde detta att du var ute mer än du annars skulle varit?)
- Hade ni ngt annat djur som gjorde att du var utomhus mer än annars?
- Hade ni någon sommar/fritidsstuga under uppväxten? (Hur ofta där, mkt ute?)
- Familj/föräldrars intresse för friluftsliv? (typ av semestrar? Vistades utomhus?)

Förskola:

- Hur kommer det sig att du började på Mulleborg?
- Hur gammal var du när du började?
- Hur länge gick du där?
- Hur upplevde du din tid på Mulleborg?
- Vad kände du om friluftsliv efter tiden på Mulleborg? (Mersmak, avsmak?)

Låg och mellanstadiet:

- Vilken skola fortsatte du i efter Mulleborg?
- Fortsatte du med någon form av verksamhet inom friluftsförbundet efter förskolan?
- Var ni flera från Mulleborg som började i samma skola? (Hängde ni ihop under förskoletiden? Fortsatte ni umgås i grundskolan?)
- Höll du på med någon sport eller annan utomhusaktivitet?
- Vilka fritidsintressen hade du under lågstadiet? (Friluftsliv? Började med ngn sport? Med i ngn förening? Annat?)
- Gjorde familjen något aktivt tillsammans på fritiden? (Sommarstuga? Utflykter? Vilken typ av semestrar?)
- Hade du vänner med samma intressen som du? (Vilka intressen? Nya vänner, nya intressen?)
- Förändrades din syn på friluftsliv under lågstadietiden?

Högstadiet:

- Fick du nya vänner?
- Nya intressen?
- Aktiviteter med familjen?
- Synen på friluftsliv?

Bilaga 3

Efter grundskolan:

- Vad gjorde du efter grundskolan? (Om gymnasie- vilket program? Vad påverkade ditt val? Föräldrar, vänner, intressen?)
- Träffade du nya vänner under den här tiden? (Nya intressen?)
- Träffade du någon pojkvän/flickvän? (Liknande intressen? Påverkad?)
- Gjorde ni under den här tiden fortfarande aktiviteter med familjen?

Efter gymnasietiden:

- Vad har du gjort efter gymnasietiden och fram till idag? (Högskoleutbildning? –Vilken linje? Annat?)
- Vad gör du idag? (jobbar? – vad för jobb?)
- Hur mycket fritid har du vanligtvis? (långa arbetsdagar? Fria helger?)
- Vilka fritidsintressen har du idag? (friluftsliv?)
- Hur fysiskt aktiv är du idag? (vilka aktiviteter?)
- Har du någon sambo/partner? (liknande intressen?)
- Har du vänner som delar dina intressen?
- Hur och var bor du idag?
- Har du nära till naturen idag? (känns detta viktigt för dig?)
- Har du hund eller andra djur idag?

Avslutande:

- Vilka faktorer som vi har pratat om känner du att har varit viktiga för att påverka hur du ser på friluftsliv idag och hur aktiv du är inom sport/friluftsliv? (finns det någon faktor som känns extra viktig?)
- Har olika faktorer varit mer viktiga i olika perioder av uppväxten?
- Finns det några ytterligare faktorer som vi inte tidigare pratat om som har haft stor betydelse?
- Är det något du vill tillägga eller som vi inte tänkt på eller missat?